

МВС України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Кафедра тактико-спеціальної підготовки

Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Львів – 2016

УДК 351.75:796.012.62

ББК 75.1

Обговорено і схвалено на засіданні факультету №2 Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол № 7 від 16.02.2016).

Рецензенти:

Хитра А.Я. завідувач кафедри кримінального процесу факультету №1, кандидат юридичних наук, доцент;

Зачек О.І., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету №2, кандидат технічних наук, доцент.

Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв / Ярославський А.В., Тьорло О.І., Йосипів Ю.Р., Курляк М.Д., Московчук М.О., Синенький В.М., – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 87 с.

У методичних рекомендаціях висвітлені сучасні методи і психологічні особливості забезпечення та організації практичних занять з тактико-спеціальної підготовки. Узагальнені та систематизовані алгоритми правильних дій працівників правоохоронних органів, їх ефективність та дієвість при виконанні повноважень покладених на них під час несення служби.

Викладені рекомендації призначені для використання у навчальному процесі ВНЗ МВС України, в системі службової підготовки органів та підрозділів внутрішніх справ, які мають допомогти працівникам ОВС, слухачам і курсантам навчальних закладів системи МВС України у відпрацюванні (самостійно чи під час практичних навчальних занять) типових і нетипових дій під час несення служби з охорони громадського порядку, пов'язаних із реальною або можливою загрозою їх життю і здоров'ю.

УДК 351.75:796.012.62

ББК 75.1

© Ярославський А.В., Тьорло О.І.,
Йосипів Ю.Р., Землянський І.Ю.,
Московчук М.О., Курляк М.Д., Синенький В.М.

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. Загальні положення та методика проведення занять	5
1.1. Вимоги до проведення занять.....	5
1.2. Підготовка до проведення занять.....	8
1.3. Організація навчання.....	8
1.4. Підведення підсумків занять.....	10
РОЗДІЛ II. Тактика дій працівників правоохоронних органів при виявленні саморобних вибухових пристроїв.....	11
2.1. Заходи попереджувального характеру при виявленні предметів підозрілих на вибуховий пристрій	11
2.2. Особливості проведення огляду місця події, пов'язаного з використанням вибухових матеріалів або таких, що їх нагадують.....	13
2.3. Проведення евакуації населення.....	16
РОЗДІЛ III. Саморобні вибухові пристрої. Їх призначення та застосування.....	18
РОЗДІЛ IV. Загальна класифікація СВП.....	21
РОЗДІЛ V. Загальна будова СВП.....	27
РОЗДІЛ VI. Виготовлення макетів саморобних вибухових пристроїв із застосуванням штатних боєприпасів.....	31
РОЗДІЛ VII. Використання КМП з підривниками багатьох типів в різних умовах застосування	36
РОЗДІЛ VIII. Дії підрозділів в умовах можливого застосування противником (терористичними організаціями) СВП.....	48
РОЗДІЛ IX. Використання імітаційних засобів для демонстрації спрацювання СВП.....	64
РОЗДІЛ X. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими матеріалами.....	74
Термінологічний показник	79
Питання для самостійної підготовки.....	80
Література.....	83

ВСТУП

В період реконструкції та реорганізації системи правоохоронних органів виникає потреба в новітніх підходах підготовки майбутніх фахівців даної галузі. В сучасній діяльності українського суспільства також постає актуальне питання вдосконалення роботи органів внутрішніх справ. Одним із питань підготовки правоохоронців є психологічна стійкість їх до екстремальних умов, які виникають при несенні служби. При виникненні екстремальних ситуацій, коли вимагається максимальна мобілізація внутрішніх резервів організму правоохоронців, слід відзначити, що на фоні підвищеного емоційного стану не завжди приймаються адекватні рішення, щодо вирішення тієї чи іншої проблеми.

Одним із таких прикладів екстремальних ситуацій є виявлення саморобних вибухових пристроїв. Актуальність цієї проблеми обумовлена сьогоденням. В контексті останніх подій в Україні все більше випадків застосування вибухових та саморобних вибухових пристроїв, які незаконним шляхом вивозять із зони антитерористичної операції.

Тактико-спеціальна підготовка – є невід’ємною частиною службової підготовки, яка спрямована на індивідуальну тактичну підготовку працівників до дій у типових та екстремальних ситуаціях, а також підготовку до таких дій у складі службових нарядів та груп. А особливого значення набуває така тема, як тактика дій працівників правоохоронних органів при виявленні саморобних вибухових засобів та пристроїв. Відповідні навички убезпечать не тільки працівника правоохоронних органів від летальних наслідків, але і оточуючу громаду.

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

Методичні рекомендації визначають регульовану систему заходів, спрямованих на підвищення рівня професійного досвіду працівників правоохоронних органів при несенні служби у надзвичайних умовах.

Методичні рекомендації розроблені у відповідності та в межах вимог законодавчих і нормативних актів, які регламентують діяльність органів внутрішніх справ.

Підготовлені методичні рекомендації дають нам можливість якісно проводити практичні заняття з тактико-спеціальної підготовки, психологічної підготовки та відпрацювання ситуаційних завдань як з постійним так і з перемінним особовим складом університету, які можуть виникнути під час несення служби.

При розгляді кожної конкретної ситуації слухачі повинні бачити, як здійснювалась оцінка оперативної обстановки, які оперативні заходи по ній проводилися, як вирішувалося питання тактичних дій та особистої безпеки працівників правоохоронних органів, яка роль громадськості в розкритті злочину, тощо. Якщо враховувати вивчення саме теми «Виявлення саморобних вибухових засобів та пристроїв», то слід враховувати не тільки тактико-спеціальну підготовку працівників органів внутрішніх справ, але й наявність навичок та вмінь з тактичної медицини.

При цьому особлива увага має приділятися питанням суворого дотримання законності, з'ясування умов і причин, що призвели до створення небезпечної ситуації, дотримання заходів особистої безпеки працівників поліції, пов'язаних з виконанням службових завдань, а також на підвищення культури в оперативно-службовій діяльності.

1.1. Вимоги до проведення занять

Основним видом навчання є практичне заняття, яке повинно проводитись у формі вирішення ввідних завдань, індивідуальних чи групових вправ (моделювання ситуації, рольових ігор, тренувань), базуватись на вимогах наказу МВС України від 13.04.2012 № 318 «Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України», а також на існуючому досвіді з охорони громадського порядку з урахуванням ймовірних ускладнень оперативної обстановки, виникнення можливих критичних ситуацій.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує детальний розгляд курсантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання курсантом відповідно сформульованих завдань. Практичні заняття з тактико-спеціальної підготовки проводяться на навчальних полігонах або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою. Практичне заняття проводиться з курсантами (працівниками), кількість яких не перевищує половини академічної групи. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі, тестах для виявлення ступеня оволодіння курсантами (працівниками) необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх курсантами на занятті. Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок курсантів (працівників), постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю курсантів (працівників), розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані курсантом (працівником) за окремі практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної програми.

Проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки полягає у взаємодії знань, вмінь та навичок з багатьох дисциплін. Так, наприклад, тісно пов'язані з «Спеціальною фізичною підготовкою», «Вогневою підготовкою», «Долікарською допомогою», «Особиста безпека працівника ОВС», «Адміністративним правом», «Кримінальним правом» та ін. Невід'ємною частиною проведення практичного заняття з теми: «Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв» є ґрунтовні знання з таких дисциплін, як «Спеціальна техніка» та «Криміналістика». Тому слід враховувати при вивченні кожної конкретної теми тактико-спеціальної підготовки взаємодію з іншими дисциплінами.

Нормативно-правові документи МВС України, що регламентують тактику дій працівників правоохоронних органів під час виконання службових обов'язків по охороні громадського порядку, затриманню правопорушників та злочинців, безпосередньо вивчаються у системі службової підготовки підрозділів перед проведенням практичних занять.

Тактико-спеціальні тренування повинні проходити на навчальних полігонах, місцевості. При проведенні занять умови відпрацювання вправ повинні максимально наближатись до реальних. Необхідно використовувати озброєння, спеціальні та технічні засоби, спорядження згідно норм належності, затверджених нормативними документами МВС України.

Належні умови тренування забезпечуються:

- відповідною підготовкою інструктора;
- рівнем індивідуальної та групової майстерності працівників;
- якістю підготовки ввідних завдань;
- створенням нестандартних ситуацій, вирішення яких потребує додаткового психоемоційного навантаження;
- максимальним використанням існуючих навчальних об'єктів;
- необхідним матеріально-технічним забезпеченням.

Обираючи режим тренування учасників, необхідно врахувати рівень їх професійної підготовки. По мірі його зростання, завдання на виконання тієї чи

іншої задачі для особового складу повинні ускладнюватись. При такому підході будуть виховуватись дисципліновані, професійно грамотні працівники, здатні до успішного вирішення оперативно-службового завдання.

При проведенні кожного заняття особлива увага приділяється забезпеченню особистої безпеки працівника поліції.

1.2. Підготовка до проведення практичного заняття

При підготовці до проведення заняття необхідно:

➤ визначити мету заняття, в основу якої повинно бути закладено набуття та відпрацювання працівниками необхідних професійних навичок у нестандартних та надзвичайних ситуаціях, які можуть виникнути під час несення служби, затриманні правопорушників та злочинців;

➤ підготувати методичну розробку, яка охоплює:

а) назву дисципліни, теми, категорію працівників;

б) мету заняття, час і місце його проведення;

в) питання, які необхідно розглянути;

г) змістовний опис дій викладача (інструктора) і працівників;

д) матеріальне забезпечення заняття;

є) порядок підведення підсумків заняття;

згідно методичної розробки на заняття підготувати декілька варіантів ввідних завдань з моделюванням ситуації. За зразок підготовки та оформлення ситуаційних задач доцільно використовувати запропоновані методичні рекомендації;

➤ у відповідності до нормативних документів МВС України та методичної розробки екіпірувати учасників навчання зброєю, спеціальними засобами та спеціальною технікою, спорядженням;

➤ провести інструктаж учасників заняття щодо дотримання ними заходів безпеки при відпрацюванні навчальних питань.

1.3. Організація навчання

Організація навчання полягає в належному плануванні, ефективному використанні навчального часу та наявних ресурсів, а також оцінки результатів підготовки курсантів (працівників).

Основними методами навчання при вирішенні ввідних завдань є проведення аналізу та надання правильної правової оцінки ситуації з урахуванням ймовірних ускладнень оперативної обстановки, виникнення можливих критичних моментів, проведення тактико-спеціальних тренувань з відпрацюванням правильних дій спочатку по елементам, а потім в цілому.

Під час навчання учасники навчальної групи повинні набути стійких індивідуальних і групових навичок, які залежать від складності завдання, часу та можливих термінів реалізації заходів по стабілізації ситуації.

До необхідних індивідуальних навичок відносяться:

- вміння оцінити обстановку, психологічний стан кожного з учасників ситуації, можливість впливу та них, спрогнозувати подальший розвиток події, та вміння спланувати шляхи її вирішення та діяти у відповідності з обстановкою;
- відповідні знання будови та ГТХ вибухових та саморобних вибухових пристроїв;
- належне володіння вогнепальною зброєю та прийомами рукопашного бою;
- володіння культурою мовлення та правовою культурою;
- вміння отримувати інформацію про подію від свідків або сторонніх осіб;
- підтримання зв'язку;
- вміння фізично затримати правопорушника (злочинця);
- надання невідкладної медичної допомоги.

До необхідних групових навичок відносяться:

- відпрацювання у складі наряду (слідчо-оперативної групи) кімнат, коридорів, сходинкових майданчиків, горищ, підвалів з використанням одного або декількох напрямків проникнення;

➤ розподіл обов'язків та злагодженість між членами наряду (СОГ) при проведенні тренувань по пошуку та затриманню умовних підозрілих у скоєнні правопорушень та злочинів осіб у місцях скупчення людей, на відкритій місцевості та у будівлях;

➤ злагодженість дій працівників різних служб, а саме: патрульних Національної поліції, членами наряду слідчо-оперативної групи, спеціалісти-вибухотехніки Експертної служби МВС та МНС.

1.4. Підведення підсумків занять

Заняття закінчуються підведенням підсумків, мета яких полягає у всебічному аналізі рішень прийнятих працівниками у ситуаційних задачах з використанням алгоритмів правильних дій, визначення рівня набутих навичок. Керівником (інструктором) вказується на допущені помилки для усунення їх у подальшому навчанні.

Проведення підсумків проводиться по ключових моментах досягнення поставленої мети, які визначаються перед початком занять.

Підведення підсумків тактичних тренувань проводиться з учасниками умовних нарядів (СОГ). Детально розбираються дії кожного члена групи по всіх тактичних частинах. Вказуються помилки та недоліки в діях членів навчальних груп, їх причини і наслідки, до яких вони могли б привести в ході виконання задач у реальній обстановці. Керівник роз'яснює, як треба було діяти, підтверджуючи свої пояснення нормативно-правовими документами МВС України і прикладами з досвіду роботи правоохоронних органів. Для більш ефективного навчання рекомендовано фіксування тренувань за допомогою технічних засобів, при цьому керівник використовує відзнятий матеріал для аналізу і обговорення допущених недоліків та помилок.

По закінченню підведення підсумків керівник вказує, на якому рівні виконані поставлені навчальні задачі; повідомляє оцінки учасникам або складу навчальної групи, дає завдання щодо усунення виявлених недоліків.

РОЗДІЛ II. ТАКТИКА ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ВИЯВЛЕННІ САМОРОБНИХ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

2.1. Заходи попереджувального характеру при виявленні предметів підозрілих на вибуховий пристрій

За інформацією Державної служби надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) України з початку виконання робіт (6 липня 2014 р. по грудень 2015 р.) на звільнених територіях Донбасу підрозділи ДСНС виявили та вилучили 32 тис. 203 одиниці боєприпасів, з них – 5138 артилерійських снарядів, 2673 мінометних мін, 2767 бойових гранат та мін, 545 реактивних боєприпасів та більше 21 тис. інших вибухонебезпечних предметів. Крім того, працівники Служби порятунку виявили та знешкодили 574 спеціально встановлених вибухонебезпечних предмети. Перевірено на наявність вибухонебезпечних предметів 968 адміністративних споруд та будівель, 1 тис. 645,5 га території та 37,5 га акваторії водойм.

У зв'язку з загостренням ситуації у Донецькій та Луганській областях слід пам'ятати, що з територію проведення антитерористичної операції вивозять неконтрольовану кількість одиниць зброї та вибухових пристроїв. Які в свою чергу можуть бути застосовані під час терористичних актів у громадських місцях або в місцях масового скупчення людей. Тому слід бути пильними та завжди пам'ятати основні правила дій при виявленні підозрілих та вибухових пристроїв. Ці основні правила в наш час мають знати не тільки працівники правоохоронних органів, але й пересічні громадяни.

Для того, щоб вирізнити вибухові пристрої з-поміж усіх інших, варто запам'ятати їхні характерні ознаки:

- предмети є незнайомими або незвичними для цієї обстановки чи території;
- наявність звуків, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), миготіння індикаторної лампочки;
- наявність джерел живлення на механізмі або поряд з ним (батарейки, акумулятора тощо);

- наявність розтяжки дротів, або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань;

- предмет може бути підвішений на дереві або залишений на лавці.

Найчастіше вибухові пристрої можна виявити у місцях масового перебування людей. Тому, якщо ви побачили підозрілий предмет на вулиці:

- негайно зателефонуйте до Служби порятунку за номером 101 або у відділення поліції за номером 102;

- попередьте перехожих про можливу небезпеку;

- очікуючи на прибуття рятувальників, огородіть чимось небезпечне місце та відійдіть від знахідки на безпечну відстань (100 м). Для огороження скористайся будь-якими підручними матеріалами: гілками, мотузками, шматками тканини, камінням тощо.

Якщо ви перебуваєте у громадському транспорті та інших місцях скупчення людей вам необхідно бути особливо уважними та дотримуватись таких правил:

- звертайте увагу на залишені сумки, портфелі, згортки чи інші предмети, у яких можуть бути заховані саморобні вибухові пристрої;

- у разі виявлення підозрілого предмета негайно кнопкою виклику водія, переговорним пристроєм чи іншим способом повідомте про знахідку водія чи правоохоронців;

- не відкривайте знайдені пакети чи сумки, не чіпайте їх та повідомте людей довкола про можливу небезпеку.

Категорично забороняється:

- торкатися предмету і пересувати його;

- користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);

- заливати його рідинами, засипати ґрунтом або чимось його накривати;

➤ торкатися підозрілого пристрою та здійснювати на нього звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив, адже практично всі вибухові речовини отруйні та чутливі до механічних, звукових впливів та нагрівання.

2.2. Особливості проведення огляду місця події, пов'язаного з використанням вибухових матеріалів або таких, що їх нагадують

Тактика дій працівника ОВС при виявленні вибухових пристроїв і речовин.

При виявленні авіабомб, снарядів, мін, що не вибухнули, вибухових, хімічних, радіоактивних та інших речовин, які становлять небезпеку для населення, патрульні поліцейські зобов'язані:

- негайно доповісти про це оперативному черговому, повідомити аварійні або спеціальні служби;
- вжити можливих заходів особистої безпеки, рятування людей, виведення (вивезення) потерпілих і надання їм необхідної допомоги;
- вжити заходів до недопущення в зону виявлення (зараження) людей, тварин і транспорту, які не беруть участі у ліквідації наслідків;
- вказувати маршрути виходу населення із небезпечної зони, шляхи об'їзду для транспорту;
- здійснювати сприяння у мобілізації транспорту і працездатного населення у проведенні рятувальних і невідкладних аварійно-відновлювальних робіт.

З прибуттям осіб, які відповідають за проведення робіт по знешкодженню (підриву) боєприпасів, уточнюються завдання, і патрульні наряди діють згідно з вказівками цих осіб.

До подій, пов'язаних з використанням вибухових матеріалів, належать:

- повідомлення про підготовку вибуху;
- виявлення вибухових матеріалів або таких, що їх нагадують;
- учинення вибуху.

Усі працівники правоохоронних органів, які безпосередньо беруть участь в огляді місця події та оточенні зовнішньої небезпечної зони, повинні бути одягнені в засоби індивідуального захисту.

У разі якщо наряд поліції або слідчо-оперативна група (далі – СОГ) першими прибувають на місце події, вони повинні провести евакуацію громадян на безпечну відстань: на відкритій місцевості – 100 м, у будівлі – 50 м або на максимально можливу відстань з урахуванням властивостей місцевості, виставити оточення на безпечній відстані та забезпечити охорону місця події.

Розпорядження спеціалістів-вибухотехніків на місці події щодо визначення небезпечних зон для людей, безпечної поведінки та поводження з вибуховими матеріалами є обов'язковими для всіх працівників ОВС.

Слідчі (розшукові) дії, пов'язані з вибухонебезпекою, за участю спеціалістів-вибухотехніків проводяться відповідно до Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, затвердженої наказом МВС України від 03 листопада 2015 року № 1339, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1392/27837.

Якщо поступило повідомлення про замінування або про підготовку вибуху того чи іншого об'єкту, але вибуховий пристрій не виявлений, то безпосередній огляд місця події при отриманні даної інформації проводять спеціалісти-вибухотехніки за участю інспектора-кінолога із службовим собакою з метою пошуку вибухових матеріалів.

Слідчий (старший СОГ) при надходженні до ОВС заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, пов'язані з використанням вибухових матеріалів, або таких, що їх нагадують, виконує такі функції:

- керує діями членів СОГ та персонально відповідає за якість проведення огляду місця події;

➤ за наявності підстав інформує оперативного чергового про необхідність залучення додаткових сил і засобів для документування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення;

➤ з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, для участі в огляді запрошує відповідних спеціалістів-вибухотехників, спеціалістів-кінологів, інших спеціалістів.

Спеціаліст-вибухотехнік (керівника вибухотехнічної групи), в свою чергу:

➤ уточнює на місці події радіус зовнішньої небезпечної зони та в разі необхідності надає рекомендації керівнику ОВС (відповідальному від керівництва), старшому СОГ щодо її збільшення відповідно до прогнозування можливих зон ураження від вибуху, утворення вторинних осколків і завалів від споруд;

➤ визначає радіус внутрішньої небезпечної зони, місця для розгортання пункту управління з виконання спеціальних вибухотехнічних робіт, зберігання табельних вибухових речовин і засобів ініціювання;

➤ визначає та узгоджує з керівником ОВС (відповідальним від керівництва), старшим СОГ оптимальні маршрути підходу та відходу до місця події;

➤ після проведення спеціалістом-вибухотехніком пошуку вибухових матеріалів або таких, що їх нагадують, та отримання інформації від нього про відсутність небезпечних вибухових матеріалів за погодженням з керівником органу внутрішніх справ (відповідального від керівництва) надає дозвіл щодо входження до місця огляду інших членів СОГ та спеціалістів;

➤ після чого відбуваються слідчо-оперативні заходи безпосередньо на місці події.

Якщо лиха не вдалося оминати і стався вибух, дуже важливо не втратити контроль та не піддаватися паніці, слід дотримуватися наступних рекомендацій:

- спробувати заспокоїтися та уточнити ситуацію;
- ні в якому разі не користуйтеся відкритим вогнем;

- зі зруйнованого приміщення слід виходити обережно, не торкаючись пошкоджених конструкцій та дротів;
- при задимленні обов'язково захистити органи дихання змоченою хусткою, шматком тканини чи рушником;
- по можливості та наявності необхідних знань і навичок надайте першу домедичну допомогу постраждалим;
- дочекайтеся прибуття представників аварійно-рятувальних служб та у подальшому дійте за їх вказівками;
- якщо вибух стався у громадському транспорті, вам необхідно, насамперед, виконувати всі команди водія чи команди, які оголошуються дистанційно.

Пам'ятайте! Одна з основних причин нещасних випадків, пов'язаних з вибуховими пристроями – грубе порушення елементарних правил безпеки.

Знешкодити вибуховий пристрій або локалізувати вибух можуть лише підготовлені спеціалісти після виведення людей із небезпечної зони.

2.3. Проведення евакуації населення

Евакуація є основним способом захисту населення при загрозі або виникненні надзвичайної ситуації.

Отримавши інформацію про надзвичайну ситуацію та рішення про проведення евакуації, населення зобов'язано негайно залишити свої квартири та власні будинки, при цьому відключити електричну мережу, газ, воду, закрити вікна і квартирні двері і вийти на збірні евакуаційні пункти та пункти посадки на автотранспорт, або у безпечні зони, вказані в повідомленні.

У такому разі, працівники правоохоронних органів повинні:

- нагадувати евакуйовуваним про доцільність брати зі собою тільки речі першої необхідності, документи, цінності, харчі і воду на 2-3 дні, медикаментозні засоби;
- в залежності від рівня критичності ситуації, яка виникла (наприклад, якщо відбувся вибуху та є руйнування) зібрати також постільну білизну, необхідний одяг та взуття вагою не більше 50 кг. на кожного члена

сім'ї, дітям дошкільного віку вкласти в кишеню або пришити до одягу записку, де зазначається прізвище, ім'я та по-батькові дитини та батьків і домашню адресу;

- оглянути й опломбувати всі квартири;
- у випадку відмови громадян від евакуації, уникати конфліктів, залучати до роз'яснювальної роботи сусідів, родичів;
- у разі невиконання вказівок щодо евакуації в установлений термін, пояснювати громадянам про можливість застосування сили для виконання рішень органів влади;
- окремі дії проводити у присутності свідків для уникнення необґрунтованих скарг з приводу зникнення речей, документів і т. п.

Евакуація передбачається комбінованим способом, при якому основна частина населення виходить пішки. В першу чергу евакуйовуються люди похилого віку (чоловіки старше 65 років, жінки старші 60 років), вагітні жінки, жінки з дітьми до 10 років, хворі, інваліди, яких вивозять із зони евакуації, при потребі, на автотранспорті. У разі коли саморобний вибуховий пристрій спрацював з'ясується кількість постраждалих. Збір населення, реєстрація та відправка населення проводяться на збірних евакуаційних пунктах.

Працівники правоохоронних органів на збірних евакуаційних пунктах, пунктах посадки на автотранспорт зобов'язані допомагати та терпляче роз'яснювати населенню, що слід уважно слухати та чітко виконувати всі розпорядження посадових осіб евакуаційних органів та органів охорони громадського порядку.

Висока організованість та дисципліна кожного громадянина – головне в період евакуації!

РОЗДІЛ III. САМОРОБНІ ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ. ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ

Саморобний вибуховий пристрій (далі СВІ) – це пристрій виготовлений та встановлений довільним способом, який містить у собі вибухові, запалювальні або отруйні хімічні речовини та використовується для нанесення різного роду шкоди шляхом руйнування, знищення або виведення з ладу обраних цілей. Для

виготовлення СВІ можуть використовуватись боєприпаси військового призначення та вибухові речовини непромислового виробництва.

Призначення СВІ: знищення (поранення) військового та цивільного персоналу, місцевого населення, виведення з ладу або пошкодження транспортних засобів та броньованої техніки, руйнування об'єктів цивільного та військового призначення.

Застосування СВІ: використовується, як правило, незаконними збройними формуваннями (терористичними угрупованнями) та може нести більш ширше призначення, з більш конкретними завданнями на оперативному рівні, які виходять з ідеї ведення протидії державній владі або силам, що підтримують її.

Основна мета застосування СВІ: пониження морально-психологічного стану серед місцевого населення, військового та цивільного персоналу, що призводить до нестабільної обстановки в країні (зоні).

Саморобні вибухові пристрої – являються тактичним видом зброї, застосування якої несе за собою стратегічні наслідки.

За призначенням СВП поділяються на:

Класифікація за призначенням СВП

	<p>Противіхотні СВП призначені для знищення (поранення) військового та цивільного персоналу, місцевого населення. Основний ефект ураження таких вибухових пристроїв є осколкова дія готових осколкових елементів (цвяхів, кульок та інших металевих речей) або частин корпусу, в якому був розміщений основний заряд вибухової речовини або іншої вибухонебезпечної речовини.</p>
	<p>Противтранспортні СВП призначені для виведення з ладу або пошкодження транспортних засобів та броньованої техніки. Основним ефектом ураження даного типу вибухових пристроїв є фугасна дія (ударна повітряна хвиля) та застосування кумулятивного ефекту</p>

продуктів вибуху.

Протиоб'єктні СВП

призначені для знищення (руйнування) об'єктів різного призначення, шляхом руйнування (виведення з ладу) основних частин (елементів), несправність яких би ускладнювало би роботу об'єкту. Основним вражаючим ефектом в даних СВП є потужна фугасна дія продуктів вибуху та бризантна дія у разі спрямованого контактного використання.

Комбіновані СВП

поєднують в собі потужність фугасної дії або кумулятивного ефекту проти транспортних засобів (об'єктів) та ураження осколками як живої сили так і транспортних засобів, включаючи повітряні транспортні засоби.

РОЗДІЛ IV. ЗАГАЛЬНА КЛАСИФІКАЦІЯ СВП

Некеровані контактні саморобні вибухові пристрої

Некерований СВП з нажимним датчиком цілі (типова афганська рама).

У конструкціях СВП з даним датчиком цілі нажимної дії використовуються контакти бойового ланцюга, роз'єднані за допомогою діелектрика(в даному випадку фрагментом дошки)

Складається:

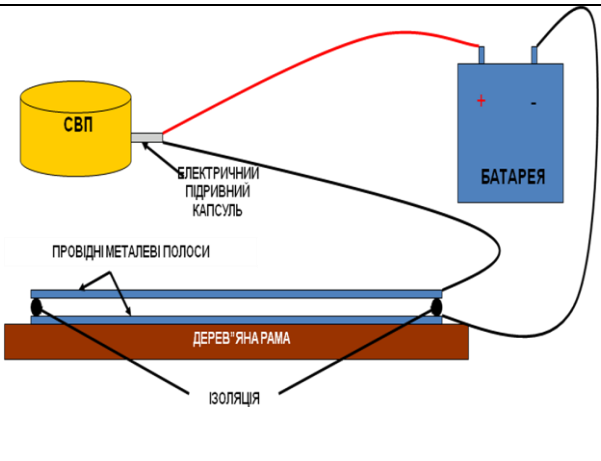
- нажимна рама з проводами та діелектриком між металевими полосами;
- заряд вибухової

речовини(ВР);

- елемент живлення ;

- електродетонатор (ЕД)

При натисканні або наїзді на дану нажимну раму відбувається змикання контактних пластин що приводить до спрацювання ЕД та підриву заряду ВР.

Некерований СВП з електричним ДЦ розвантажувальної дії з використанням розвантажувальної рами

Принцип роботи СВП побудований на принципі замикання контактних пластин, при розвантаженні однієї з направляючих поверхонь рами, що призводить до замикання контактів під механічною дією пружини (фрагменту зігнутої гуми) що призводить до спрацювання ЕД та підриву заряду ВР

Складається:

- розвантажувальна рама з проводами та діелектриком між металевими контактами;
- заряд вибухової речовини(ВР); елемент живлення ;
- електродетонатор (ЕД)

Керовані СВП

СВП керований по проводам(з відкритим сигналом)

Використовуються прийомо-передаючі пристрої для організації радіозв'язку – радіостанції, побутові радіоприймачі

Сигналом для спрацювання таких пристроїв є поява сигналу на визначеній частоті.

Основним недоліком таких пристроїв є їх низька перешкодозахищеність та можливість спрацювання від впливу електромагнітних перешкод, спричинених дією різноманітних електроприладів або атмосферних явищ

Складається:

- Заряд ВР
- Засіб ініціювання
- Лінія контролю (дріт)
- Джерела струму

СВП керований по проводам(з кодованим сигналом)

КСВП з кодованим сигналом використовуються блоки прийомо-передаючих пристроїв охоронної сигналізації, радіоіграшок, пейджингового та мобільного зв'язку

КСВП з кодованим сигналом мають вищий рівень перешкодостійкості і не спрацьовують під час впливу зовнішніх електроперешкод, спричинених дією різноманітних електроприладів або атмосферних явищ (гроза, електрозварка, лінії електропередач тощо)

Складається:

- Заряд ВР
- Засіб ініціювання
- Лінія контролю (дріт)
- Джерела струму
- Передаючий пристрій
- Приймаючий пристрій

--	--

Комбіновані СВП

СВП з нахильним ДЦ із використанням ртутного замкача або діелектричної трубки

У якості нахильного ДЦ може використовуватися діелектрична трубка у середині якої рухається металева кулька. Контактні групи розташовуються з обох боків діелектричної трубки. У разі нахилу вибухового пристрою металева кулька замикає контакти бойового ланцюга, що призводить до підриву ЕД і основного заряду ВР.

У якості нахильного ДЦ може використовуватися ртутний замкач. Контактні групи являють собою клеми ртутного замкача. У разі нахилу ВП ртуть, яка знаходиться у середині скляної колби замикає контакти бойового ланцюга, що призводить до підриву

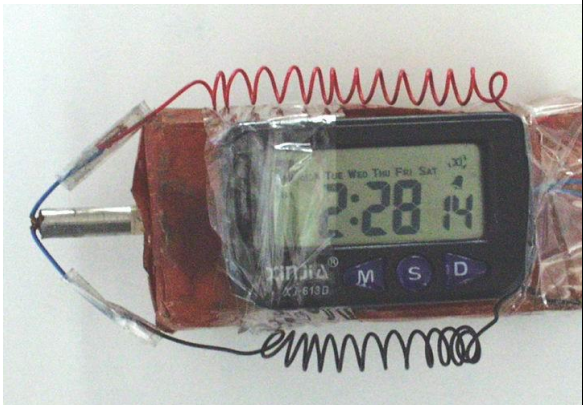
	<p>ЕД і основного заряду ВР.</p> <p>Складається:</p> <p>тротилова шашки 200 г; ртутний замикач; елемент живлення; електродетонатор ЕДП-р.</p>
--	---

СВП сповільненої дії

СВП з виконавчим механізмом механічної дії та з електронним годинником

Принцип побудови СВП з виконавчим механізмом підривного пристрою електричного типу полягає у замиканні контактів бойового ланцюга через встановлений час. При цьому, під “контактами” розуміється як механічні контактні групи, так й електронні ключі

Для замикання бойового ланцюга можуть використовуватися як електронні ключі, так й замикачі, виконані на основі електромеханічних реле. У якості керуючого, у переважній більшості, використовується сигнал будильника, встановленого на

	визначений час
--	----------------

СВП, що приводяться в дію жертвою (СВП з розтяжним ДЦ)

У даному випадку у якості ДЦ використовується розтяжка, закріплена з одного боку до діелектричної пластини, яка роз'єднує контакти бойового ланцюга, з іншого боку – до нерухомої частини. У разі зовнішнього впливу на розтяжку висмикується діелектрична пластина, що призводить до замикання бойового ланцюга і підриву ЕД

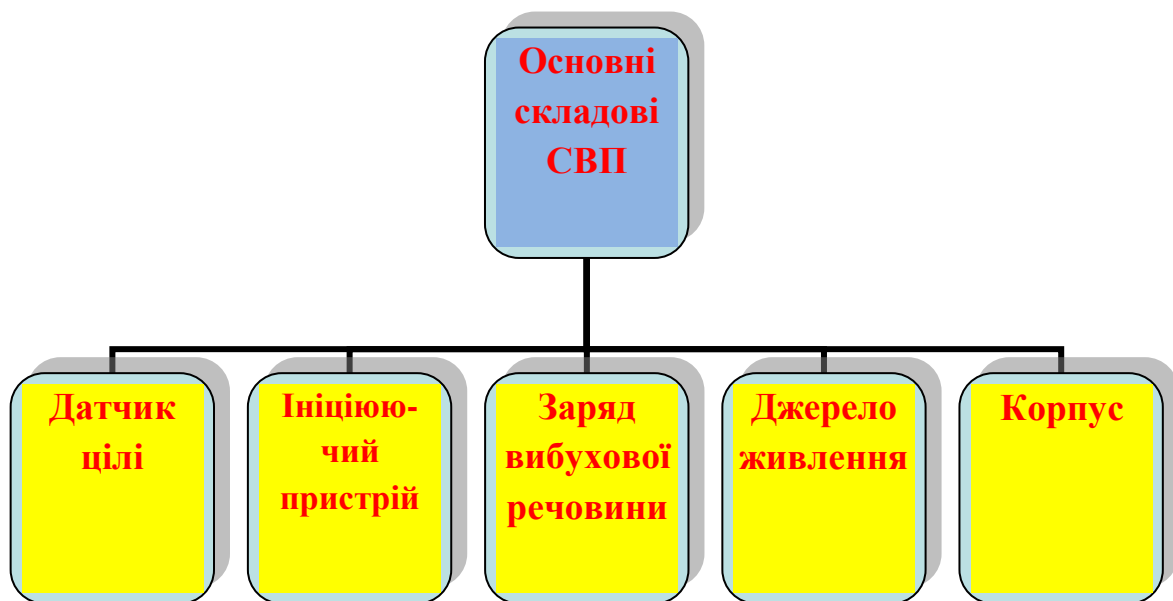
Складається:

- заряд ВР;
- елементи живлення;
- ЕД;
- контактна група;
- дротяна розтяжка.

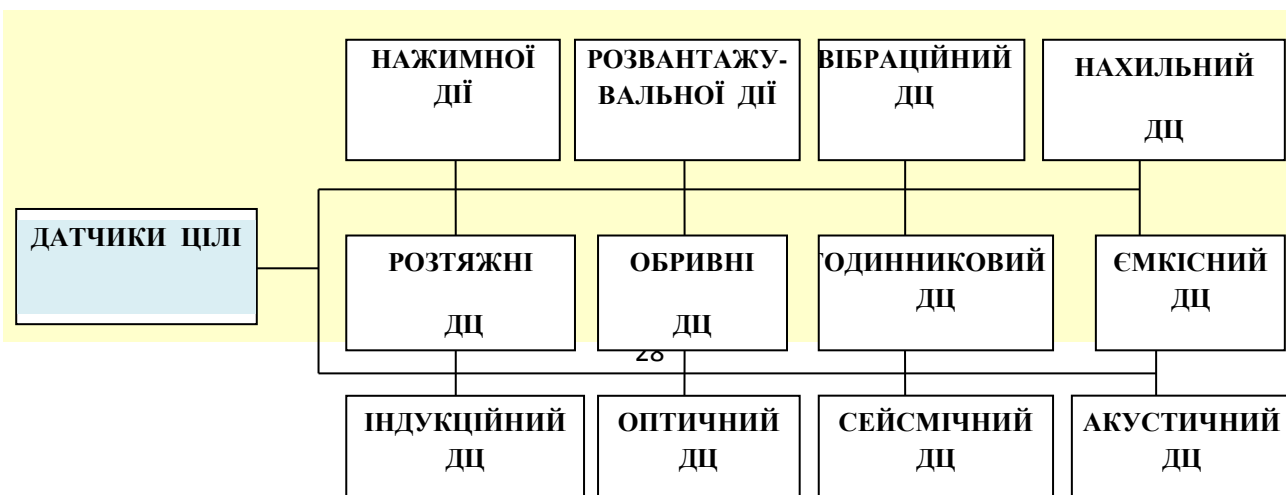
РОЗДІЛ V. ЗАГАЛЬНА БУДОВА СВП

Саморобний вибуховий пристрій – складається з елементів, які характеризують його будову. При цьому, для підриву деяких вибухових пристроїв достатньо тільки основних елементів.

До **основних** елементів відносяться заряд вибухової речовини, **підривний механізм** та **засіб ініціювання вибуху** (в простих вибухових пристроях підривний механізм може бути відсутній та СВП приводиться в дію безпосередньо за допомогою засобу ініціювання).

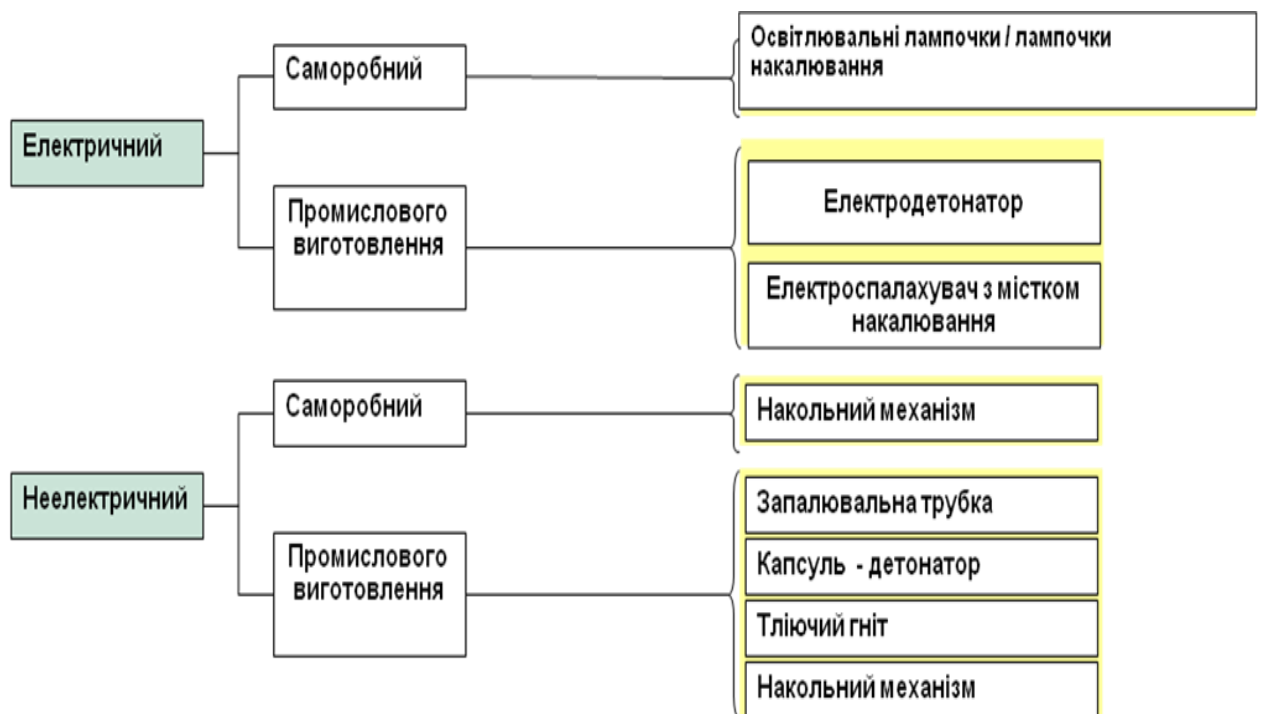

1. Датчик цілі (далі ДЦ) - це механізм, який призначений для передачі енергії впливу цілі (людей, техніки, пошукових приладів) до виконавчого механізму.

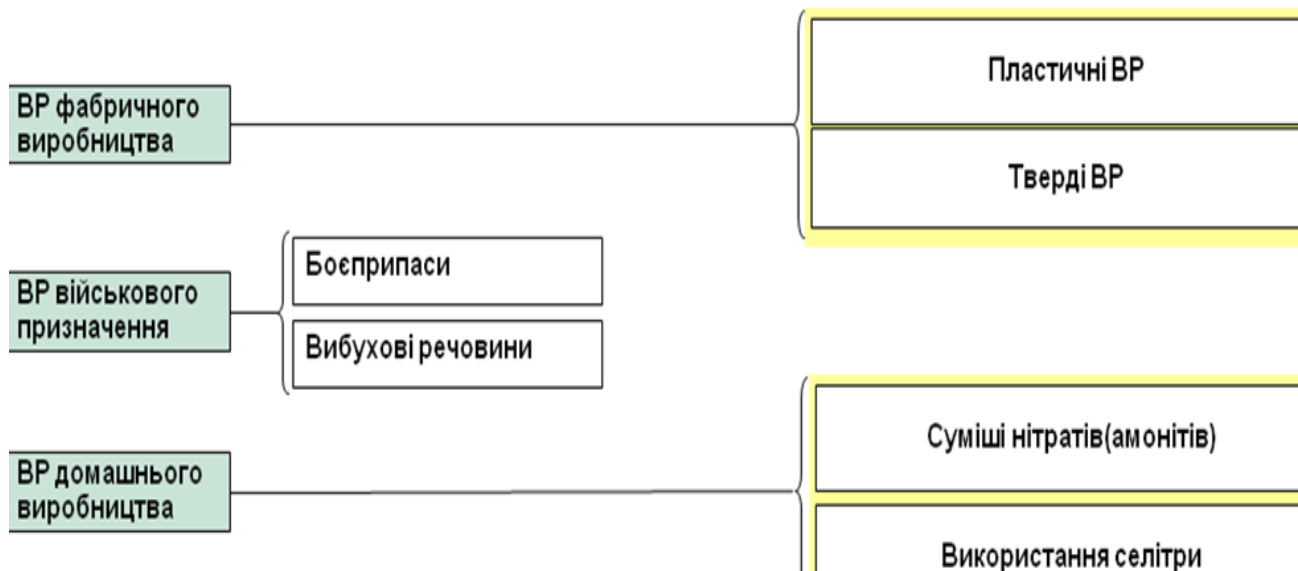

2.Ініціюючий пристрій – це механізм, який служить для приведення у дію вибухового пристрою шляхом передачі початкового імпульсу до засобу ініціювання.

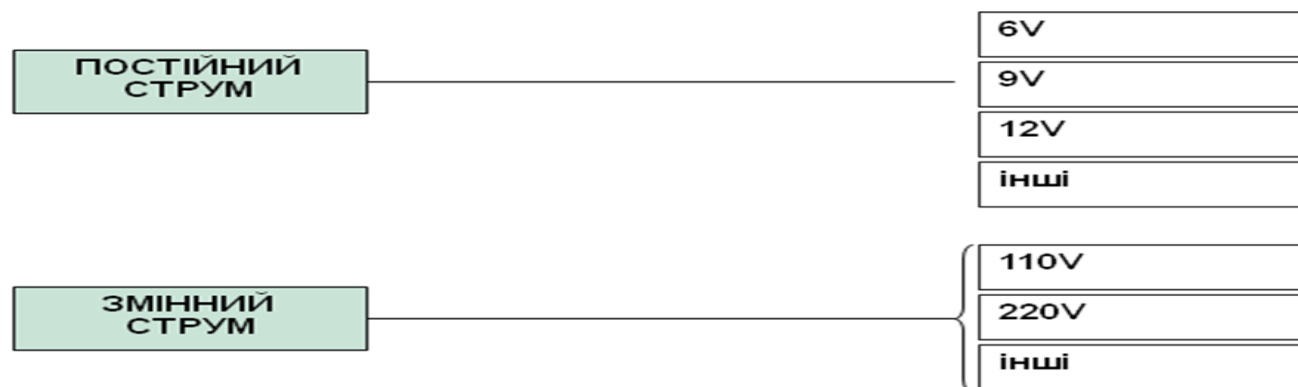
Як правило це пристрої, що містять заряди вибухових речовин. До них належать капсулі – детонатори, запали, запалювальні трубки, електродетонатори, електрозапалювачі, детонуючі та вогнепровідні шнури.

3. Заряд вибухової речовини – служить для проведення вибуху з виконанням максимальної механічної роботи (застосовуються різні види вибухових речовин).

4. Джерело живлення – служить для створення необхідної кількості енергії необхідної для проведення вибуху (використовуються різні типи елементів живлення).

5. Корпус — це конструктивно оформлена ємність, в якій розміщені (зібрані) елементи вибухового пристрою(використовуються каністри, корпуси боеприпасів).

ПРИКЛАДИ

Каркас	Пляшка/банка	Коробка
Фрагмент труби	Камінь	Чемодан
Сумка	Залізна банка	Транспортний засіб
Каністра	Автошина	Без корпусу

РОЗДІЛ VI. ВИГОТОВЛЕННЯ МАКЕТІВ САМОРОБНИХ ВИБУХОВИХ ПРИБОРІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ШТАТНИХ БОЄПРИПАСІВ

Виготовлення макетів саморобних вибухових пристроїв із застосуванням боєприпасів осколкової дії з засобами ініціювання, використовуючи підривники серії МУВ, а також підривники сповільненої дії ВЗД-3М, ВЗД-6ч. При наявності підривника (ковпачка) в боєприпасі, який буде використаний, як елемент СВП, його необхідно викрутити та в обов'язковому порядку використовувати в якості додаткового детонатора для більш якісного ініціювання заряду боєприпасу 50-100 гр. ПВР-4 (пластична вибухова речовина).

Використання боєприпасів осколкової дії з підривниками серії МУВ

	<p>Приєднати відрізок детонуючого шнура до запала УИ-МД-5М.</p>
	<p>Вкрутити запал з відрізком детонуючого шнура в підривник МУВ.</p>

Зафіксувати підривник МУВ на дерев'яному кілку за допомогою 2-х пластикових хомутів.

В гніздо підривника боєприпасу додати 50-100 гр. пластичної вибухової речовини.

Вставити кінець ДШ з КД-№8А в отвір підривника боєприпасу.

Під'єднати до Р-подібної чеки підричника карабін з дротяною розтяжкою, інший кінець якої закріплений на кілку, з незначним провисанням.

Вилучити запобіжну чеку з підричника, боєприпас готовий до застосування.

Використання боєприпасів осколкової дії з підриником ВЗД-3М

В гніздо підричника боєприпасу осколкової дії додати 70-100 г пластичної вибухової речовини.

В споряджений пластичною вибуховою речовиною боєприпас вставити підривник сповільненої дії ВЗД-3М з вкрученим запалом УИ-МД-5М. Відкрутити ковпачок підривника, вилучити запобіжну чеку, боєприпас готовий до застосування.

Як варіант нештатного застосування боєприпасів з підривником сповільненої дії ВЗД-3М, для приведення його в дію використовуються тротиліві шашки з'єднані між собою (2 по 400гр.). Для цього необхідно укласти їх поруч з боєприпасом, після чого вставити підривник з вкрученим запалом УИ-МД-5М, вилучити запобіжну чеку, боєприпас готовий до застосування.

Використання боєприпасів осколкової дії з підривником сповільненої дії ВЗД-6ч

В гніздо підричника боеприпасу осколкової дії додати 70-100 г пластичної вибухової речовини

Вкрутити запал УИ-МД-5М в корпус підричника сповільненої дії ВЗД-6ч (попередньо встановивши час сповільнення)

В споряджений пластичною вибуховою речовиною боеприпас вставити підричник сповільненої дії ВЗД-6ч з вкрученим запалом УИ-МД-5м.

Пересвідчитись в надійності фіксації підривника в боеприпасі після чого, даний боеприпас готовий до застосування.

Як варіант нештатного застосування боеприпасів з підривником сповільненої дії ВЗД-6ч, для приведення його в дію використовуються тротиліві шашки з'єднані між собою. Для цього необхідно укласти їх поруч з боеприпасом після чого вставити підривник з вкрученим запалом УИ-МД-5М (попередньо встановивши час сповільнення), боеприпас готовий до застосування.

РОЗДІЛ VII. ВИКОРИСТАННЯ КМП З ПІДРИВНИКАМИ БАГАТЬОХ ТИПІВ В РІЗНИХ УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ

Для встановлення комплексу мінування переносного (КМП) із використанням підривника УЗРГМ в ґрунт необхідно:

1. Забити в ґрунт дерев'яний кілок так, щоб його висота над поверхнею ґрунту була 12-15 см;

2. Закріпити на кілку кінець розтяжки. Розтягнути розтяжку в бік місця встановлення ручної гранати із УЗРГМ. На місці встановлення гранати забити кілок так, щоб його висота над поверхнею ґрунту була 5-7 см (відстань між кілком розтяжки і кілком для встановлення повинна бути не більше 5 метрів);

3. Закріпити корпус гранати на кілок, що вбитий в ґрунт, для встановлення таким чином, щоб корпус гранати був нерухомий з використанням пластикових хомутів;

4. Вставити запал УЗРГМ в корпус гранати;

5. Виміряти довжину розтяжки з карабіном, зайва довжина розтяжки відрізається, зачепити карабін за кільце запобіжної чеки гранати;

6. Замаскувати гранату пригинанням трави, гілля і т.п.;

7. Впевнитись що бойова чека надійно утримується в підривникові, звести кінці запобіжної чеки запалу УЗРГМ;

Для встановлення комплекту мінування переносного (КМП) із використанням підричників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4) в ґрунт необхідно:

1. Забити в ґрунт дерев'яний кілок так, щоб його висота над поверхнею ґрунту була 12-15 см;

2. Закріпити на кілку кінець розтяжки. Розтягнути розтяжку в бік місця встановлення ручної гранати із МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4). На місці встановлення гранати забити кілок так, щоб його висота над поверхнею ґрунту була 5-7 см (відстань між кілком розтяжки і кілком для встановлення гранати повинна бути не більше 5 метрів);

3. Закріпити корпус гранати на кілок, що вбитий в ґрунт, для встановлення таким чином, щоб корпус гранати був нерухомий з використанням пластикових хомутів та вкрутити втулку для запалу МД-5М;

4. Вкрутити підривник з запалом МД-5М в гранату;

5. Виміряти довжину розтяжки з карабіном, зайва довжина розтяжки відрізається, зачепити карабін за кільце Р-подібної чеки;

6. Замаскувати гранату пригинанням трави, гілля і т.п.;

7. Впевнитись, що бойова чека надійно утримується в підриивникові, витягнути запобіжну чеку із підриивника МУВ-2 (МУВ-3, МУВ-4) або шпильку із підриивника МУВ.

Для встановлення комплекту розмінування переносного(КМП) із використанням УЗРГМ та підриивників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4) в лісі за допомогою металевого хомута необхідно:

1. Закрутити металевий хомут в стовбур дерева на висоту 1,5 м.

	<p>2. Закріпити гранату всередині металевого хому та</p>
	<p>4. Приєднати підготовлену зафіксувати її положення. шпильку з карабіном до кільця кожної чеки запалу УЗРГМ і вільної чеки підричника серії</p>
	<p>3. Встановити в корпус</p>
	<p>5. Встановити запальний шпильку УЗРГМ або радіо підричника МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4) в кінці вільної чеки запалу УЗРГМ і вільної чеки запалу підричника МУВ-2 (МУВ-3, МУВ-4) або шпильку із підричника МУВ)</p>
	<p>6. Замаскувати гранату.</p>

Для встановлення комплексу мінування переносного (КМП) із використанням УЗРГМ та підричників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4) в лісі за допомогою пластикового хомута необхідно:

1. Закріпити корпус гранати на стовбурі дерева на висоті 1,5 м.

2. Встановити в корпус гранати штатний запал УЗРГМ або один з підричників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4).

3. Приєднати підготовлену розтяжку з карабіном до кільця запобіжної чеки запалу УЗРГМ (Р-подібної чеки підричника серії МУВ).

5. Впевнитись, що бойова чека надійно утримується в підривникові, звести кінці запобіжної чеки запалу УЗРГМ (витягнути запобіжну чеку із підривника МУВ-2 (МУВ-3, МУВ-4) або шпильку із підривника МУВ)

6. Замаскувати гранату.

Для встановлення комплексу мінування переносного (КМП) із використанням УЗРГМ та підривників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4) на будівлю за допомогою металевого хомута необхідно:

1. Закріпити металевий хомут на стінці будівлі на висоті 1,5 м.

2. Закріпити гранату всередині металевого хому та зафіксувати її положення.

3. Встановити в корпус гранати штатний запал УЗРГМ або один з підривників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4).

4. Приєднати підготовлену розтяжку з карабіном до кільця запобіжної чеки запалу УЗРГМ (Р-подібної чеки підривника серії МУВ).

<p>вико (МУВ</p>		<p>5. Впевнитись що бойова чека надійно утримується в кінці ання переносного (КМП) із підрильників, звести М та підрильників МУВ запобіжної чеки запалу УЗРГМ місцевості за допомогою (витягнути запобіжну чеку із необхідно: підрильника МУВ-2 (МУВ-3, МУВ-4) або закріплення з підрильником (МУВ)</p>
	<p>хомут</p>	<p>розщелині на скелі на висоті 1,5 м.</p>
		<p>2. Закріпити гранату всередині металевому хомуту та зафіксувати її положення.</p>
		<p>3. Встановити в корпус гранати штатний запал УЗРГМ або один з підрильників МУВ (МУВ-2, МУВ-3, МУВ-4).</p>

4. Приєднати підготовлену розтяжку з карабіном до кільця запобіжної чеки запалу УЗРГМ (Р-подібної чеки підричника серії МУВ).

5. Переконатись, що бойова чека надійно утримується в підривникові, звести кінці запобіжної чеки запалу УЗРГМ (витягнути запобіжну чеку із підричника МУВ-2 (МУВ-3, МУВ-4) або шпильку із підричника МУВ).

**П
римітка:**
виготовле
ння та
встановле
ння
саморобн
их
вибухови
х
пристроїв
(СВП) в
тилу
противни
ка може
проводит

ись як з використанням штатних боєприпасів, що стоять на озброєнні підрозділів, так і трофейних боєприпасів здобутих у бою за описом викладеним вище.

РОЗДІЛ VIII. ДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ В УМОВАХ МОЖЛИВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОТИВНИКОМ (ТЕРОРИСТИЧНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ) СВП

Дії підрозділу на відкритій місцевості.

В сучасних збройних конфліктах та миротворчих операціях, в яких терористичними організаціями та незаконними військовими формуваннями можуть використовуватись саморобні вибухові пристрої, дії підрозділу зумовлені конкретною ситуацією і задачами, що впливають з неї: **передбачення та запобігання діям противника, дії у випадку спрацювання саморобного вибухового пристрою** (захист, виявлення, нейтралізація та використання інформації, що отримана на місці інциденту).

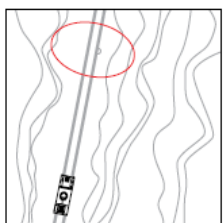
Протидія спрацюванню саморобних вибухових пристроїв

Основне завдання при протидії спрацюванню саморобного вибухового пристрою – це недопущення втрат серед особового складу. Тому необхідно пам'ятати в районі де можливе застосування СВП при русі підрозділу на транспортних засобах, кожне місце зупинки – це потенційно небезпечна ділянка, противник в цей момент може провести СВП-атаку. Для протидії цьому необхідно перед кожною зупинкою проводити перевірку місцевості на наявність СВП за схемою «5-25 метрів».

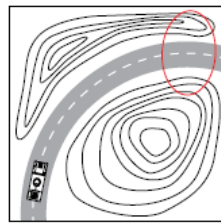
Найбільш ймовірні місця встановлення СВП

1. ДЕФІЛЕ

1. Soft sand

2. Sharp turn

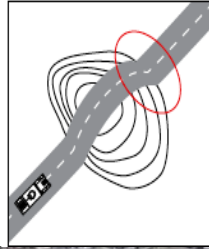
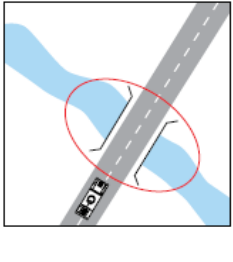

2. РІЗКИЙ ПОВОРОТ.

3. МОСТИ(ПЕРЕЇЗДИ)

4. СПУСКИ(ВВЕРХ,ВНИЗ)

3. Stream bed/culvert

Демаскуючі ознаки встановлення СВП

ВИКОРИСТАННЯ
ПЛАСТИКОВИХ ПЛЯШОК
ВЗДОВЖ ДОРОГИ

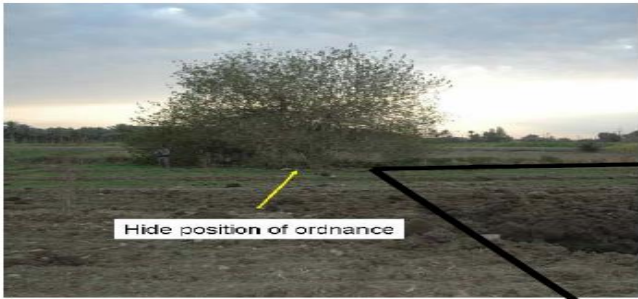
НАЯВНІСТЬ ЗВ'ЯЗАНИХ
ПУЧКІВ ТРАВИ (КУЩІВ), ЩО
МОЖУТЬ ЯВЛЯТИСЯ ЯВНИМ
ОРІЄНТИРОМ НА МІСЦЕВОСТІ
ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ СВП

НАЯВНІСТЬ ПІСКА, ЩО
МАЄ НЕ ПРИРОДНИЙ ВИГЛЯД,
СВІЖІ СЛІДИ ПРОВЕДЕННЯ
РОБІТ АБО Є ПІДОЗРІЛО
М'ЯКИМ .

СУХЕ ГІЛЛЯ НА ДАХУ
БУДІВЛІ

НАЯВНІСТЬ ЧІТКО
ВИЗНАЧЕНОГО ОРІЄНТИРУ

НАЯВНІСТЬ ТІЛ МЕРТВИХ
ТВАРИН

НАЯВНІСТЬ ЛІНІЙ
КЕРУВАННЯ

МАГІСТРАЛЬНИЙ ПРОВІД
ТА ПІДОЗРІЛИЙ ПРЕДМЕТ
ПРИКИДАНИЙ ФРАГМЕНТАМИ
СУХИХ КУЩІВ

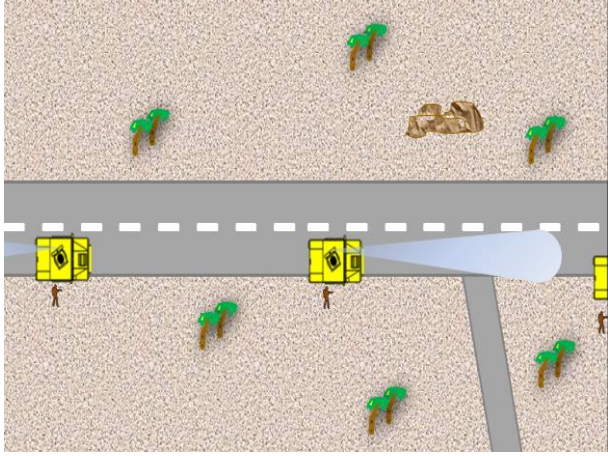

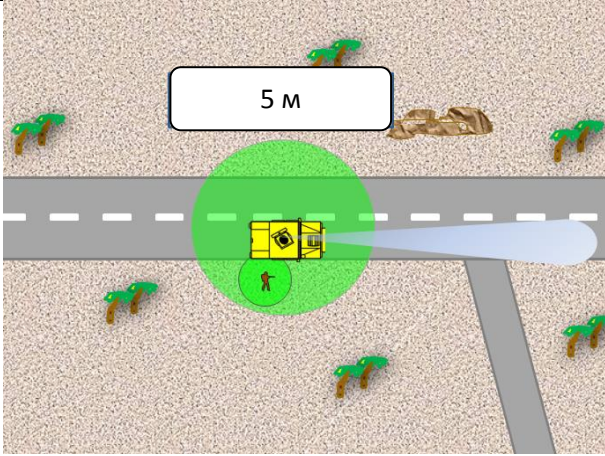
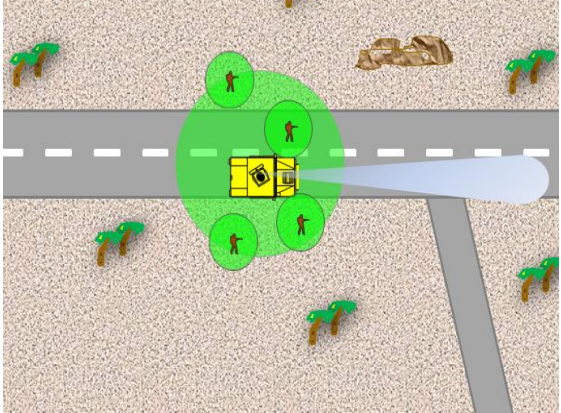
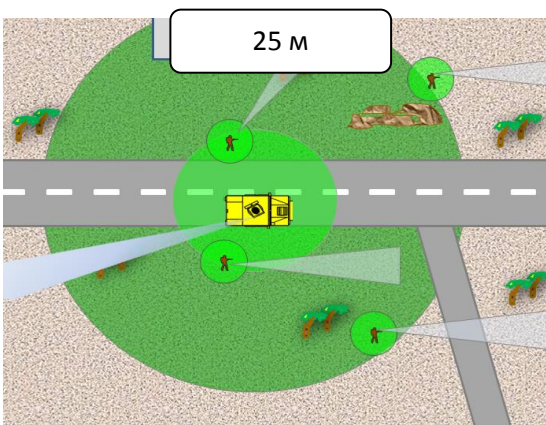
ПЕРЕДАЮЧА АНТЕНА
СХОВАНА СЕРЕД КАМІННЯ ТА
ЧАГАРНИКА.

КУПИ КАМІННЯ
СКЛАДЕНІ ВЗДОВЖ ДОРОГИ

Порядок дій підрозділу під час перевірки місцевості перед привалом

	<p>Зупинити транспортні засоби</p>
	<p>Дистанція між машинами повинна бути 25 або більше метрів. Не виходячи із транспортного засобу, оглянути ділянку навколо. При цьому оператор-навідник (кулеметник) кожної машини здійснює спостереження навколо.</p>
	<p>Одна особа виходить з машини та здійснює огляд місцевості під та навколо машини на наявність СВП, командних ліній, механізмів що приводяться в дію натисканням, радіоантен. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік водій (водій) знаходиться на своєму штатному місці, двигун не вимикається.</p>

	<p>Здійснити перевірку навколо машини в радіусі 5м. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік-водій (водій) знаходиться на своєму штатному місці, двигун не вимикається.</p>
	<p>Особовому складу вийти з машини й розташуватись в 5-метровому радіусі. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік-водій (водій) знаходиться на своєму штатному місці, двигун не вимикається.</p>
	<p>Два чоловіка здійснюють спостереження, знаходячись в радіусі 5 м від машини, решта здійснюють перевірку в радіусі 25 метрів навколо машини. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік-водій (водій) знаходиться на своєму штатному місці, двигун не вимикається.</p>

Примітка: Після даної перевірки місце зупинки вважається безпечним.

Обов'язково здійснювати зупинки та огляд по схемі "5-25" перед підозрілими точками та ділянками.

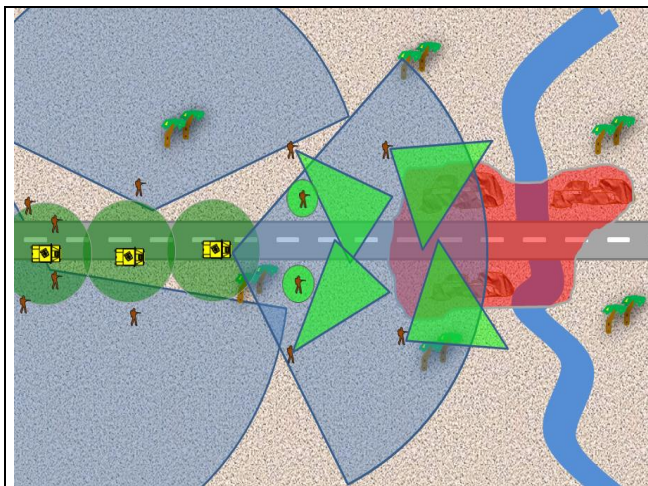
Під час огляду необхідно шукати:

1. Металеві елементи:

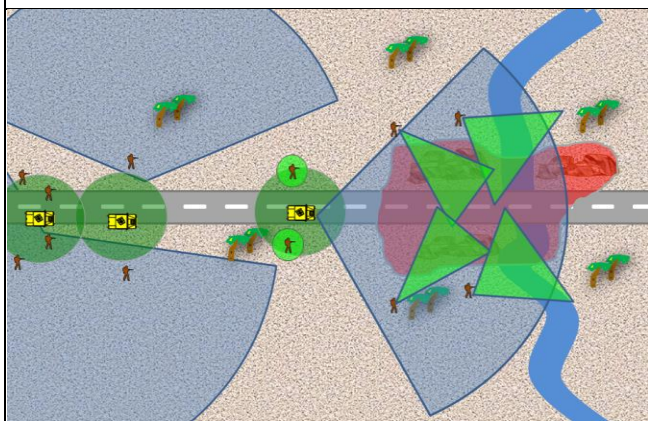
- елементи СВП, що приводяться в дію натисканням;
 - вибухонебезпечні предмети;
 - елементи живлення;
 - наявність металевих елементів, що виглядають підозріло;
2. Сліди копання на ґрунті, знятий асфальт;
 3. Командні лінії (наявність ліній керування);
 4. Радіоантени.

Порядок дій підрозділу під час огляду підозрілої ділянки місцевості

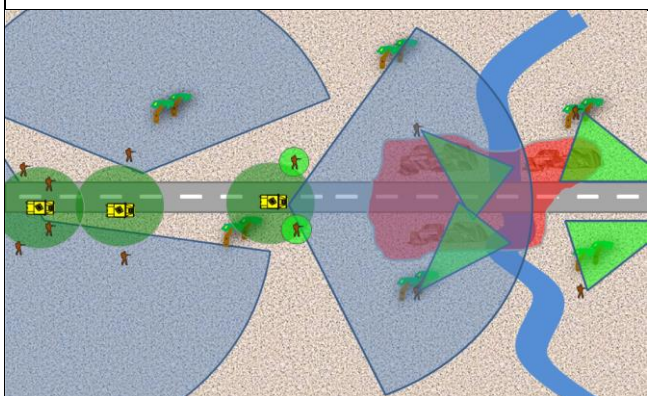
	<p>Зупинити транспортні засоби за 75-100 м до підозрілої точки (ділянки) та здійснити перевірку 5-25 метрів.</p>
	<p>Особовий склад розташовується V-подібно на відстані 25-50-75 метрів від машини. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік водій (водій) знаходиться на своєму шатному місці, двигун не вимикається.</p>

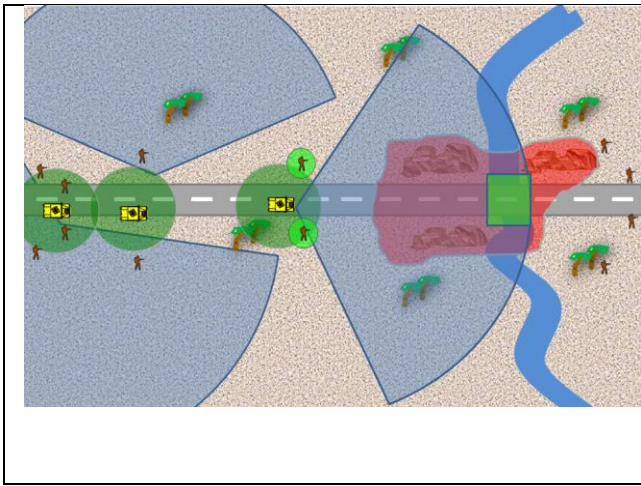
Особовий склад починає рух вперед та здійснює перевірку ділянки на наявність СВП, командних ліній, нажимних механізмів, радіоантен. Оператор-навідник (кулеметник) продовжує здійснювати спостереження. Механік водій (водій) знаходиться на своєму шатному місці, двигун не вимикається.

Особовий склад продовжує рух до підозрілої точки, машина рухається за особовим складом на відстані 25-50 метрів.

Особовий склад перевіряє небезпечну точку з усіх сторін на наявність елементів СВП.

Після того як група перевірки впевнилась у відсутності елементів СВП на небезпечній точці та в радіусі 25 метрів від неї здійснює доповідь командирю групи, повертається назад до машин, лише після цього підрозділ може продовжувати рух.

Дії підрозділу в будинках.

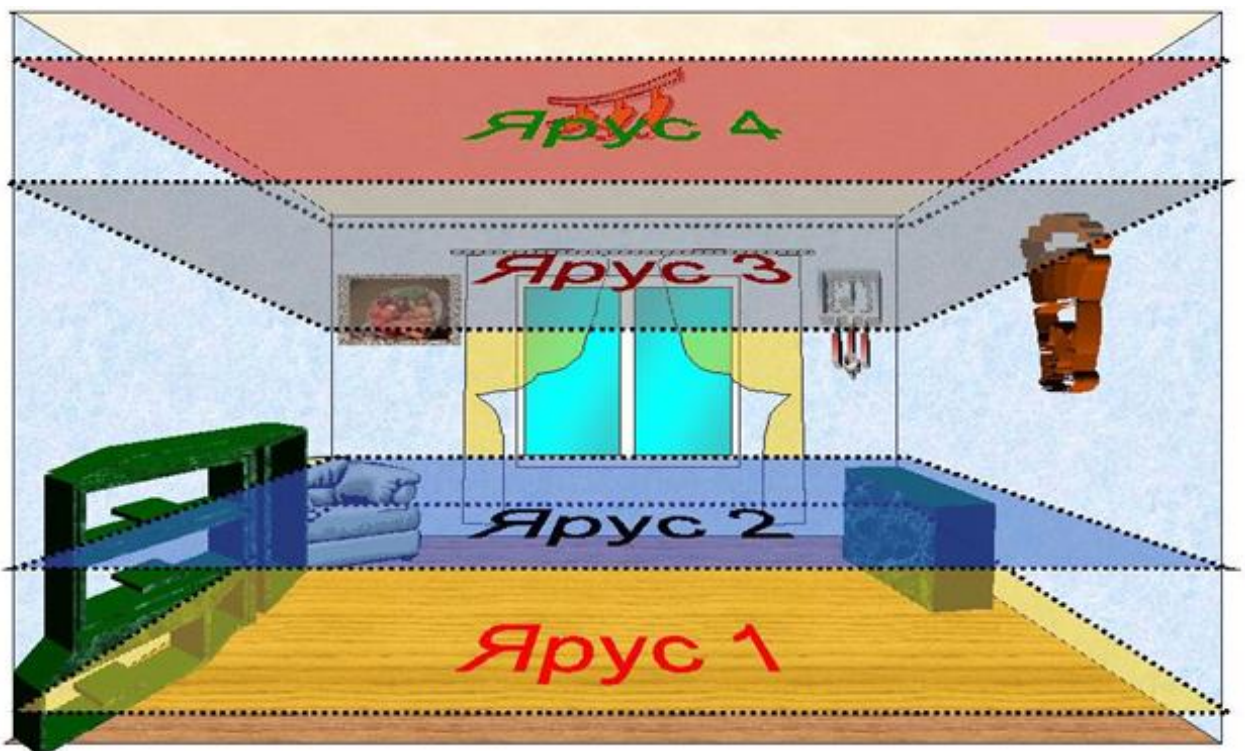
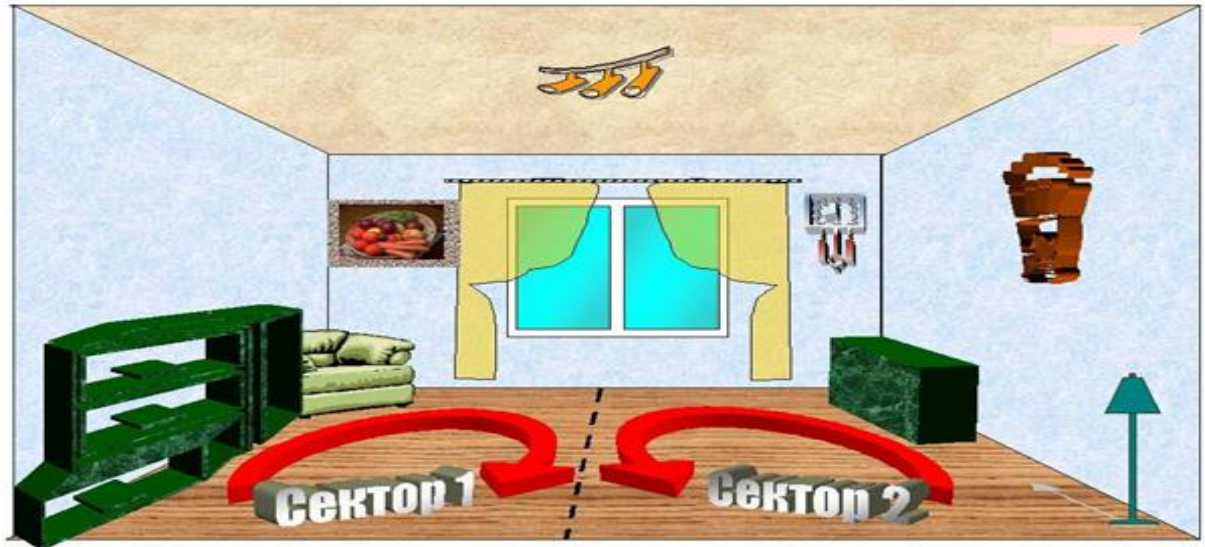
Дії в будинках передбачають, як правило, знешкодження СВП та мін-пасток, що виявляються, щоб уникнути руйнувань. Склад працюючих груп повинний бути мінімальним, для середніх будинків він обмежується двома чоловіками. У ході роботи доступ у будинок іншого особового складу не дозволяється. У великих будинках можливі дії декількох пар саперів. По можливості робота групи повинна контролюватися по радіо з пункту керування, куди безупинно передається інформація про дії групи.

При роботі рекомендується виконувати наступні вимоги.

На підходах і перед входом у будинок:

- організувати на безпечному віддаленні пункт керування;
- оглянути зовні будинок і прилягаючу місцевість з метою виявлення проводів ліній керування вибуховими пристроями;
- прийняти рішення про спосіб проникнення групи усередину будинку і порядку позначення маршруту руху (проникнення в покинуте людьми будинок через центральний вхід здійснюється тільки у виняткових випадках; при використанні будинку його потрібно детально обстежувати. При необхідності можливе проникнення через дах або прохід у стіні).

При діях у будинку кожне приміщення необхідно оглянути в наступному порядку: Огляд проводиться групою з двох чоловік, які умовно поділяють кімнату на 2 сектори і починають пошук підозрілих предметів по секторам

Ярус 1. Підлога і меблі;

Ярус 2. Стіни, двері, вікна, печі і каміни, убудовані шафи;

Ярус 3. Фурнітуру систем освітлення, водопостачання й ін.;

Ярус 4. Предмети інтер'єру і різні речі (у першу чергу здатні привернути увагу).

На наявність СВП можуть указувати наступні ознаки:

— привабливі окремі предмети, що розташовуються на видному місці;

— земля, упакування, обпилювання і інші матеріали, що знаходяться в незвичайному для них місці;

— наявність чек, шматків проводу, шпагату в незвичайних для них місцях;

— відсутність мостин, віконних карнизів;

— наявність свіжих цвяхів і гвинтів;

— здуття під килимами й оббивкою меблів.

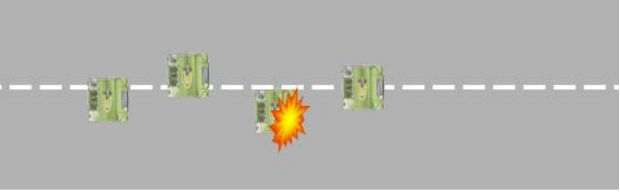
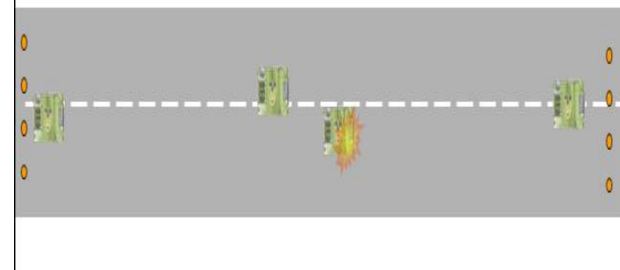
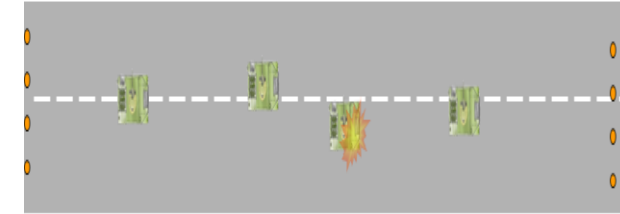
Виявлені саморобні вибухові пристрої можуть бути витягнені кішкою з тросом, підірвані на місці, зруйновані або знешкоджені і розібрані.

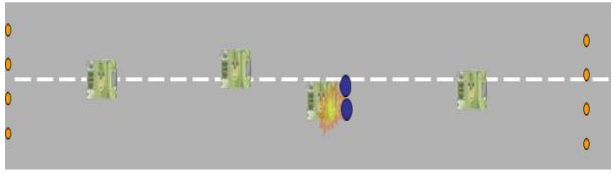
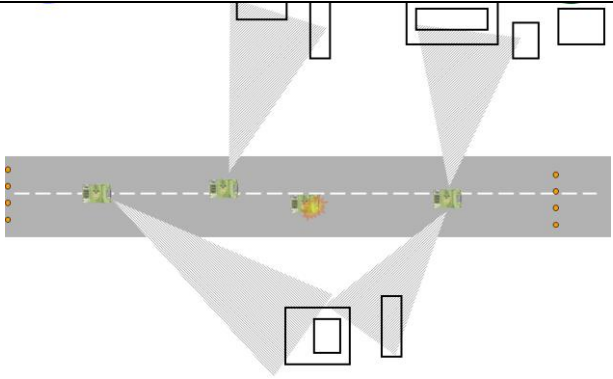

Перевірене приміщення повинне бути позначене крейдою «Приміщення в порядку». По завершенні роботи в будинку на ньому залишається напис «Пасток немає» або «Пастки зняті».

Дії підрозділу в умовах безпосереднього застосування СВП.

Реагування на напад із використанням противником СВП (техніка підлягає евакуації)

1. За можливості вийти із зони враження
2. Встановити охорону
3. Перевірити наявність вторинних СВП (перевірка 5 та 25 метрів)
4. Розчистити шлях перед / позаду пошкодженого ТЗ
5. Допомогти / евакуювати поранених
6. Вивести ТЗ
7. Звітувати про ситуацію
8. Очікувати наступних нападів
9. Обшукати вірогідні місцезнаходження підричників

	<p>Напад на транспортну колону із застосуванням СВП</p>
	<p>Головні та замикаючі транспортні засоби встановлюють кордони, на відстані не менше 100 метрів, це дозволить не допускати сторонні засоби до місця нападу.</p>
	<p>Головні та замикаючі транспортні засоби вертаються на вихідні позиції та здійснюють охорону території інциденту. Центральні транспортні засоби здійснюють перевірку 5-25 метрів. Після перевірки транспортними засобами, що знаходяться в центрі, дану перевірку здійснюють екіпажі крайніх транспортних засобів.</p>

	<p>Здійснити оцінку пошкодженого транспортного засобу, стан екіпажу.</p>
	<p>Здійснити огляд можливих місць знаходження осіб, що могли привести в дію СВП</p>
	<p>Перенести осіб із пошкодженого транспортного засобу, зняти кордони та евакуювати пошкоджений транспортний засіб.</p>

Реагування на напад із використанням противником СВП (техніка не підлягає евакуації)

1. Встановити охорону

- 360 градусів, 3 виміри

2. Зайняти ключові позиції

- на дахах, верхівках гір, схилів
- вірогідні позиція підричників

3. Стежити за під'їзними шляхами

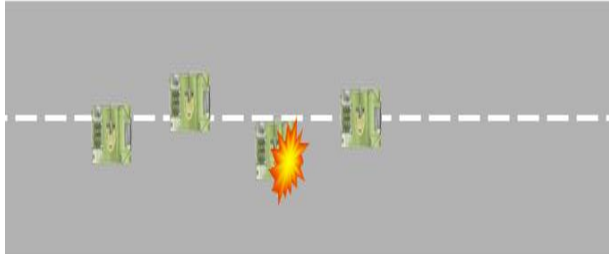
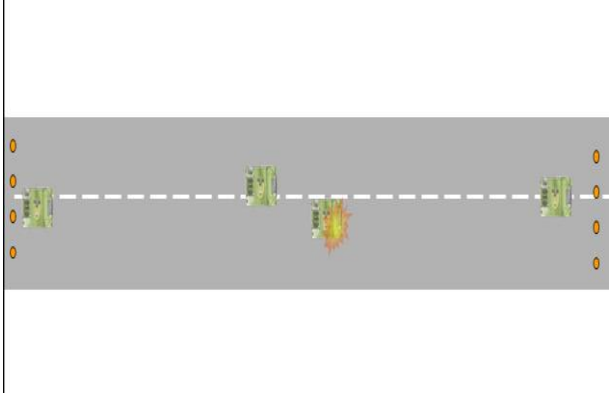
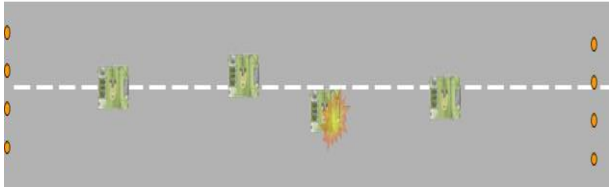
- використовувати транспортні засоби, озброєння екіпажів, бар'єри

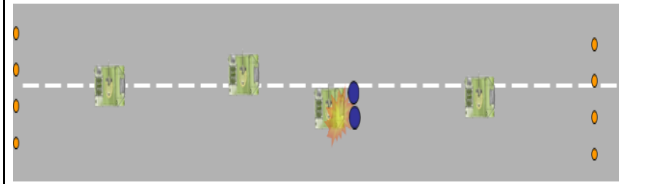
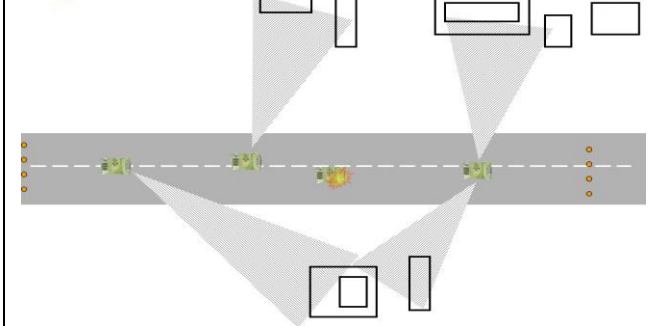
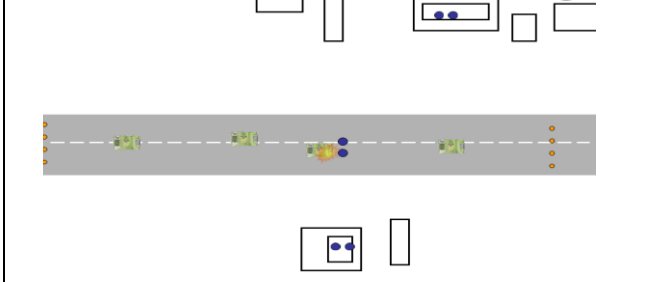
4.Розширити/оптимізувати кордон

5.Викликати/підготувати прибуття СШР / засобів евакуації

- розчистити/позначити майданчик для гелікоптерів

6.Повідомити старшого начальника про ситуацію

 A top-down diagram of a transport column on a grey road. A dashed white line runs horizontally across the road. Four green bus-like icons are positioned along this line. The second icon from the left is replaced by a bright orange and yellow explosion.	<p>Напад на транспортну колону із застосуванням СВП</p>
 A top-down diagram similar to the first one, but with orange dots forming a rectangular perimeter around the entire transport column, including the explosion. The explosion is now smaller and less intense.	<p>Головні та замикаючі транспортні засоби встановлюють кордони, на відстані не менше 100 метрів, це дозволить не допускати стороні засоби до місця нападу.</p>
 A top-down diagram showing the transport column with the explosion. Orange dots are now placed at the ends of the perimeter line, representing vehicles performing checks.	<p>Головні та замикаючі транспортні засоби вертаються на вихідні позиції та здійснюють охорону території інциденту. Центральні транспортні засоби здійснюють перевірку 5-25 метрів. Після перевірки транспортними засобами, що знаходяться в центрі, дану перевірку здійснюють екіпажі крайніх транспортних засобів.</p>

<p>Р</p> <p>еагува ння на компл</p>		<p>Здійснити оцінку пошкодженого транспортного засобу, стан екіпажу.</p>
<p>ексни й напад (застос уванн я</p>		<p>Здійснити огляд можливих місць знаходження осіб, що могли привести в дію СВП</p>
<p>проти внико м СВП та стріле</p>		<p>Зайняти ключеві позиції та здійснювати охорону. Очікувати прибуття сил швидкого реагування та евакуації</p>

цької зброї у комплексі)

1.Усунути найближчі загрози

- встановити вогневу базу
- здійснити маневри машинами з озброєнням

2.Якщо пошкоджений ТЗ підлягає відновленню

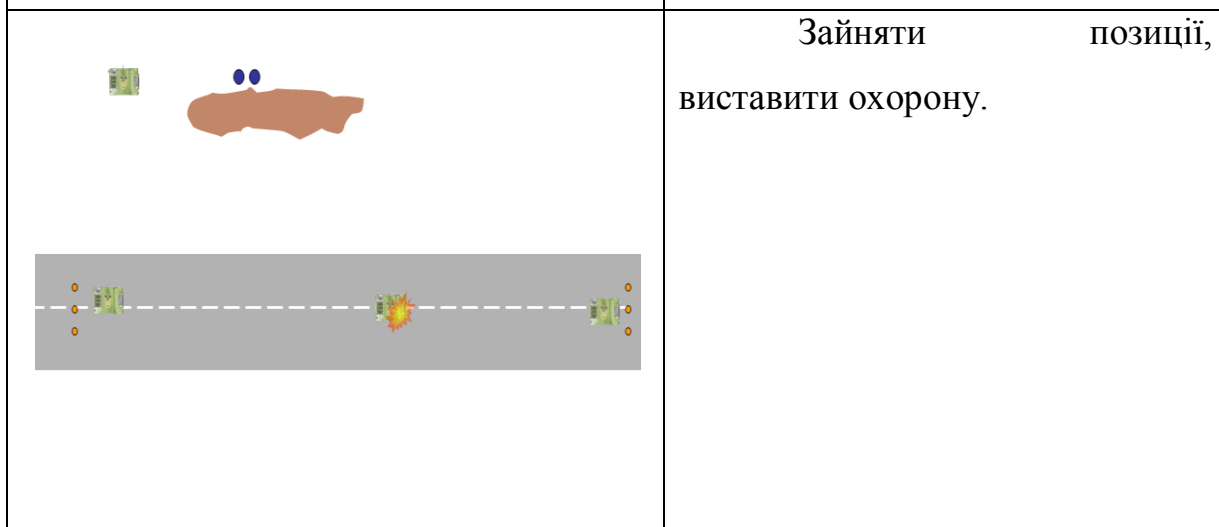
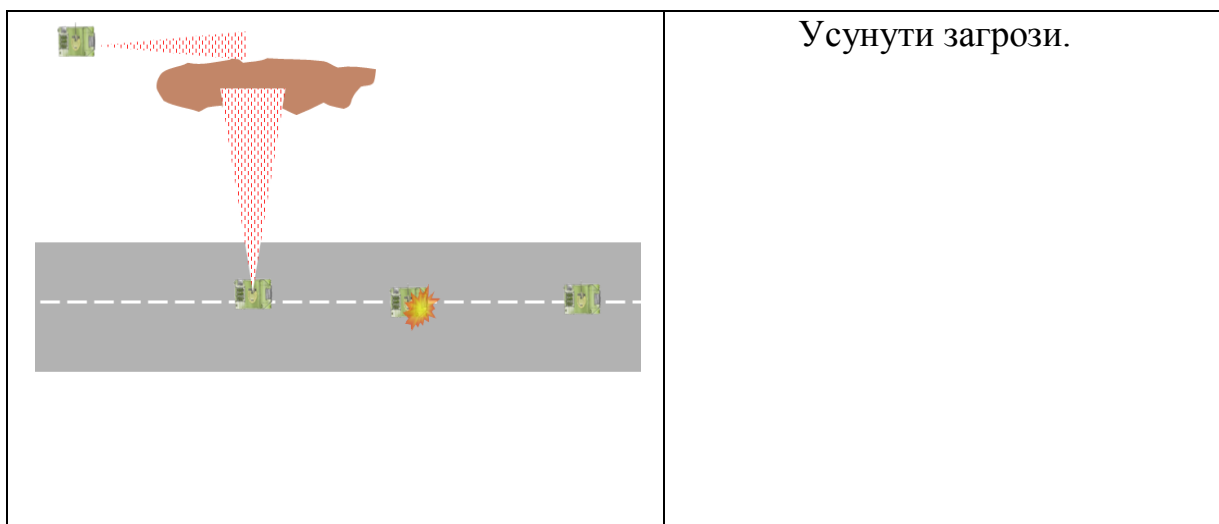
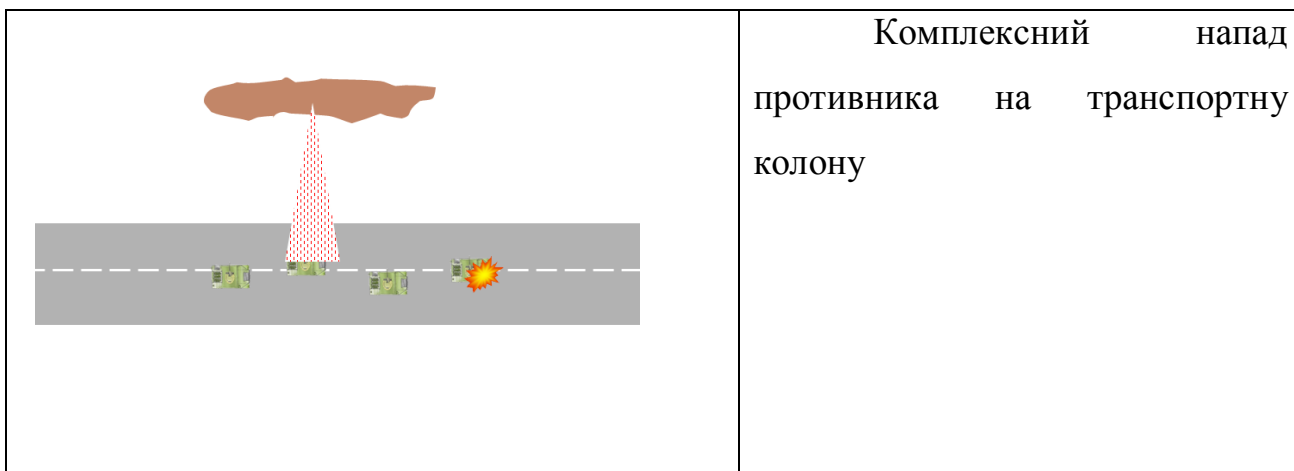
- перевірити наявність інших СВП
- надати допомогу/евакуювати жертви
- вивезти ТЗ

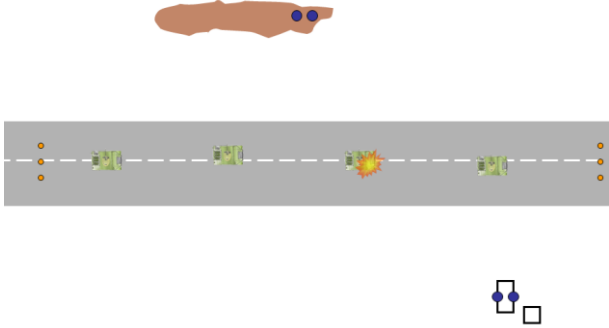
3.Якщо напад має катастрофічні наслідки

- Встановити охорону
- Зайняти ключові позиції

4.Стежити за під'їзними шляхами

5. Розширити/оптимізувати кордон
6. Викликати/підготувати прибуття СШР / засобів евакуації
7. Повідомити штаб про ситуацію

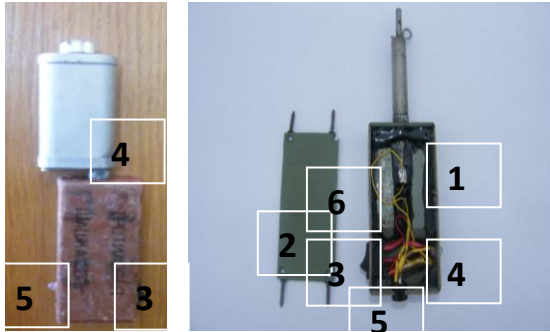

 <p>The diagram shows a road with a dashed center line. On the left side, there are two orange dots. On the right side, there are two orange dots. In the center of the road, there is a fire with a yellow and orange flame. To the left of the fire, there are two green rectangular objects. Above the road, there is a brown irregular shape with two blue dots. Below the road, there is a small blue and white icon of a person and a white square.</p>	<p>Здійснити перевірку території на наявність вторинних СВП, надати допомогу постраждалому особовому складу, доповісти старшому начальнику. Очікувати на евакуацію.</p>
--	---

РОЗДІЛ ІХ. ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ СПРАЦЮВАННЯ СВП

В ході проведення тренувань можуть використовуватися імітаційні засоби, що демонструють приведення в дію СВП.

1. Імітаційна 200г тротилова шашка

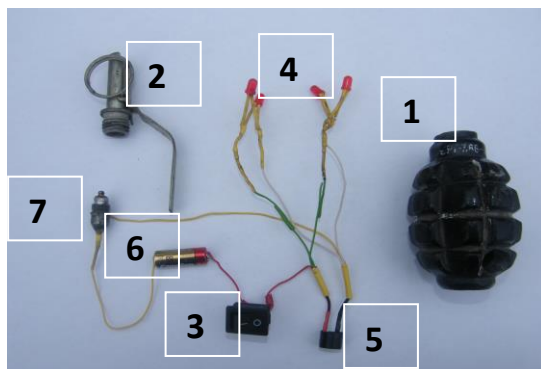
Для демонстрації вибухів СВП використовується імітаційна 200г тротилова шашка, що при спрацюванні подає звуковий та світловий сигнал. Наявність магнітів і

двосторонньої липкої стрічки по бокам шашки дозволяє кріплення на будь яку поверхню

Імітаційна тротилова шашка 200г складається:

1. магніти для кріплення її на металеву поверхню;
2. двостороння липка стрічка(на іншому боці шашки);
3. перемикач «ВКЛ»та «ВИКЛ» для переведення тротилової шашки в робочий стан;
4. світлові індикатори;
5. звукові індикатори;
6. елемент живлення;

2. Навчально-імітаційна граната Ф-1

Для демонстрації вибухів комплекту мінування переносного (КМП) використовується навчально-імітаційна осколкова граната Ф-1, при спрацюванні подає звуковий та світловий сигнал. Наявність перемикача

дозволяє безпечно переводити гранату з транспортного в бойове положення

Навчально-імітаційна граната Ф-1 складається:

1. Корпус
2. Навчально-імітаційний запал
3. Перемикач «ВКЛ»та «ВИКЛ» для переведення тротилової шашки в робочий стан
4. Світлові індикатори.
5. Звукові індикатори.
6. Елемент живлення.
7. Перемикач переводу в бойове положення.

3. Ручна димова граната РДГ-2Б

Граната представляє собою картонний циліндричний корпус жовто-коричневого кольору діаметром 4.5 см та висотою 15 см.

Вага гранати 500—600 гр. час розпалення до 15 секунд, час інтенсивного виділення диму 60-75 секунд. При середніх метеорологічних умовах одна граната РДГ-2Б дає непроглядну хмару білого диму довжиною біля 20 метрів.

До складу комплекту імітаційних засобів для демонстрації спрацювання СВП входить:

1. ручна димова граната РДГ-2Б;
2. підривник серії МУВ (ВЗД-3М; ВЗД-6ч);
3. УИ-МД-5М;
4. дротяна розтяжка;
5. кілки – 2 шт.;
6. металевий пробійник (промаркована частина 4-4,5 см.)

Варіанти використання імітаційних засобів з різними типами підривників

Для ініціювання імітаційних засобів вибуху СВІІ використовуються підривники серії МУВ

Звільнити верхню частину імітаційного засобу від картонної кришки потягнувши за тканинну стрічку, в верхній частині буде видно головку запалювального сірника.

Звільнити нижню частину імітаційного засобу від картонної кришки потягнувши за тканинну стрічку, в нижній частині буде отвори для виходу диму.

Використовуючи металевий пробійник, орієнтуючись по поділках нанесених на його корпусі проштовхнути сірник в середину імітаційного засобу.

Проштовхнути сірник вздовж трубки всередині корпуса до поділок на пробійнику на глибину 4-4,5 см.

Закріпити димову гранату на кілку і зафіксувати його положення

Перевіряючи наявність запобіжних чек та придатність підричника до використання, вкрутити запал УИ-МД-5М в корпус підричника. Встановити підричник із вкрученим запалом в корпус імітаційного засобу.

Під'єднати розтяжку до R-подібної бойової чеки.

Зафіксувати положення імітаційного засобу на стовбурі дерева за допомогою пластикового хомута.

При здійсненні певної механічної дії на розтяжку відбувається спрацювання димової гранати, що імітує вибух основного заряду.

Для ініціювання імітаційних засобів вибуху СВП використовуються підрильники сповільненої дії ВЗД-3м та ВЗД-6ч.

Варіант №1. Для ініціювання імітаційних засобів, також використовується підрильник уповільненої дії ВЗД-3М, підготовчі заходи аналогічні як при використанні підрильників серії МУВ.

Варіант №2. Для ініціювання імітаційних засобів, також використовується підрильник уповільненої дії ВЗД-6ч (встановлений на дерев'яному кілку), підготовчі заходи аналогічні як при використанні підрильників серії МУВ.

Використання підричників серії МУВ та підричників сповільненої дії ВЗД-3М та ВЗД-6ч для ініціювання імітаційних засобів

Варіант №1.

Використання імітаційної тротилової шашки 200г з підривниками серії МУВ, з фіксацією на дерев'яному кілку за допомогою пластикових хомутів

Використання підричника сповільненої дії ВЗД-3М

Варіант №1.

Використання імітаційної тротилової шашки 200г з підривником сповільненої дії ВЗД-3М з закріпленням на металевій поверхні за допомогою магніту

Варіант №2. Для ініціювання імітаційної тротилової шашки, використовується підривник уповільненої дії ВЗД-3М (встановленої на дерев'яному кілку і зафіксованої пластиковими хомутами), підготовчі заходи аналогічні, як при використанні підривників серії МУВ.

Варіант №3. Використання імітаційної тротилової шашки 200г з підривником сповільненої дії ВЗД-3М з закріпленням на пластиковій (або будь-якій іншій) поверхні за допомогою двосторонньої липкої стрічки, що міститься на корпусі.

Використання підривника сповільненої дії ВЗД-6ч

Варіант

№1.

Використання імітаційної тротилової шашки 200г з підривником сповільненої дії ВЗД-6ч з закріпленням на металевій поверхні за допомогою магніту

Варіант

№2.

Для

ініціювання імітаційної тротилової шашки, використовується підривник уповільненої дії ВЗД-6ч (встановленої на дерев'яному кілку і зафіксованої пластиковими хомутами), підготовчі заходи аналогічні як при використанні підривників серії МУВ.

Варіант

№3.

Використання імітаційної тротилової шашки 200г з підривником сповільненої дії ВЗД-6ч з закріпленням на металевій(або будь-якій іншій) поверхні за допомогою двосторонньої липкої стрічки.

Використання навчально – імітаційної осколкової гранати Ф-1

Для встановлення навчально-імітаційної осколкової гранати Ф-1 на стовбурі дерева необхідно вкрутити металевий хомут зі струбциною, надійно зафіксувавши його в горизонтальному положенні.

Вставити в металевий хомут навчально-імітаційну осколкову гранату Ф-1, зафіксувати її положення за допомогою двох болтів, що містяться на корпусі хомута.

Варіант 1.

Приєднати карабін з розтяжкою (з необхідним провисанням) до кільця запалу УЗРГМ, звести кінці запобіжної чеки, увімкнути вимикач в нижній частині корпусу гранати в положення “ВКЛ”, імітаційний засіб готовий до використання.

Варіант 2. Закріпити імітаційну ручну осколкову гранату Ф-1 на стовбурі дерева, за допомогою пластикового хомута. Приєднати карабін з розтяжкою до кільця запалу УЗРГМ, звести кінці запобіжної чеки, увімкнути вимикач в нижній частині корпусу гранати в положення “ВКЛ”, імітаційний засіб готовий до використання.

РОЗДІЛ X. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ З ВИБУХОВИМИ МАТЕРІАЛАМИ ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТІВ-ВИБУХОТЕХНІКІВ

Загальні заходи безпеки при поводженні з вибуховими матеріалами:

- для проведення вибухових та спеціальних вибухотехнічних робіт залучається не менше двох спеціалістів-вибухотехніків;
- головною метою спеціаліста-вибухотехніка є запобігання травмування або загибелі людей, у тому числі збереження власного життя;
- кожний виїзд за фактом анонімного повідомлення спеціалісти-вибухотехніки повинні розцінювати як достовірний;
- у разі виявлення вибухової речовини, вибухового пристрою або предмета, схожого на нього, категорично забороняється проводити з ними будь-які маніпуляції (рухати з місця, трусити, відкривати тощо) працівникам, які не мають права на проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;
- при виявленні речовини, схожої на саморобну ініціюючу вибухову речовину, подальші дії з нею необхідно проводити тільки після її зволоження водою;
- спеціальні вибухотехнічні роботи (крім експертного огляду та пошуку) проводяться в засобах індивідуального захисту;

- забороняється проведення огляду місця події за фактом вибуху без огляду території на наявність вторинних вибухових пристроїв або вибухонебезпечних залишків або частин вибухового пристрою, що вибухнув, а також без узгодження зі спеціалістами відповідних служб (обленерго, газової служби, водоканалу тощо) щодо можливості безпечного перебування на місці вибуху;
- входити до приміщення, в якому стався вибух, дозволяється після його ретельного провітрювання від продуктів вибуху;
- забороняється залучення спеціалістів-вибухотехніків до розрядження, перевезення або знищення боєприпасів, що не стосуються кримінального провадження;
- відповідно до [частини четвертої](#) статті 223 Кримінального процесуального кодексу України проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного;
- спеціалісти-вибухотехніки, які мають психічний або нервовий розлад чи фізично стомлені, до виконання спеціальних вибухотехнічних робіт не допускаються;
- перед роботою з електродетонаторами, електромеханічними або електронними частинами вибухового пристрою повинно проводитися зняття з тіла (одягу) спеціаліста статичного електричного заряду;
- для запобігання негативному впливу небезпечних продуктів вибуху або вибухових речовин на спеціалістів-вибухотехніків усі свої дії вони повинні проводити в гумових рукавичках та за необхідності в індивідуальних засобах захисту органів дихання та зору;
- дозволяється застосовувати вогневий спосіб підриву, якщо буде неможливо застосувати електричний;
- виявлення та вилучення вибухових матеріалів залежно від категорії небезпечності повинно фіксуватися фотозйомкою, відеозаписом та іншими

науково-технічними засобами, а за необхідності – рентгенографуванням внутрішньої будови об'єктів;

➤ критерієм для прийняття рішення щодо подальшого поводження з виявленими вибуховими матеріалами є пріоритет захисту здоров'я та життя людини порівняно зі збереженням криміналістичних слідів;

➤ з метою збереження слідів на вибухових пристроях і на місці події, які залишили злочинці, та запобігання внесенню сторонніх слідів під час проведення експертного огляду, визначення категорії небезпечності, контактного розрядження, дистанційного руйнування на виявлених вибухових пристроях або предметах, що їх нагадують, огляду місця події спеціалісти-вибухотехніки працюють у спеціальному одязі, у гумових рукавичках та одягнутих на взуття бахілах;

➤ вилучені вибухові матеріали повинні бути оглянуті спеціалістом-вибухотехніком для визначення категорії небезпечності, надання рекомендацій щодо подальшого поводження з ними;

➤ рішення про подальше поводження (розрядження, руйнування або знищення) щодо виявлених вибухових матеріалів приймають спеціалісти-вибухотехніки;

➤ виявлення та вилучення криміналістичних слідів на розряджених вибухових пристроях або предметах, що їх нагадують, проводиться в присутності спеціалістів-вибухотехніків;

➤ пакування вибухонебезпечних предметів спеціалістами-вибухотехніками здійснюється таким чином, щоб унеможливити їх вільне переміщення в упаковці. Вибухові речовини упаковуються в скляну, картонну або паперову тару тощо;

➤ засоби підризу, вибухову речовину, а також засоби ініціювання електричної дії та джерела електроживлення розміщувати в одній упаковці під час їх пакування забороняється. При цьому оголені кінці проводів електричних засобів ініціювання, засобів підризу повинні бути з'єднані між собою скруткою.

➤ Відшкодування матеріальних збитків здійснюється згідно з чинним законодавством України.

Заходи безпеки при електричному способі підриву:

➤ під час застосування електричного способу підриву забороняється:

➤ перевіряти електродетонатор на провідність чи вимірювати його опір без поміщення його гільзи у вибухозахисний контейнер або інший засіб, середовище, що захищає від дії факторів вибуху при його непередбаченому підриві;

➤ застосовувати електродетонатори, що не перевірялися на електропровідність дротів та мостиків розжарювання;

➤ використовувати відбраковані табельні електродетонатори;

➤ використовувати електродетонатори, що мають механічні ушкодження, сліди окислення або корозії;

➤ при монтажу електропідривної мережі користуватися джерелами електромагнітного випромінювання (мобільними телефонами, переносними радіостанціями тощо);

➤ приєднувати електродетонатор до електропідривної мережі при підключеному до неї електричному джерелі живлення;

➤ перевіряти зібрану електропідривну мережу на електропровідність без видалення всіх осіб з місця розташування зарядів вибухових речовин і засобів підриву;

➤ кінці дротів магістральної лінії тримати не скрученими між собою на весь час, що передує приєднанню їх до дротів електродетонаторів;

➤ розташовувати дріт електропідривних мереж ближче 200 м до електричних станцій, підстанцій, високовольтних ліній, електрифікованих шляхів, потужних радіостанцій тощо;

➤ в умовах використання генератора радіоперешкод прокладка електропідривної мережі з готовими підривними зарядами ближче 1,5 м від випромінювальних антен генератора та без спеціального запобіжного шунта, з'єднаного з проводами електродетонатора;

- використовувати більше 2 електродетонаторів із розбіжністю за опором більше 0,1 Ом;
- застосовувати більше 5 електродетонаторів із паралельною, послідовною системою з'єднань без проведення розрахунку електропідричних мереж на достатність потужності елементів електричного струму, що є в наявності;
- проводити підривні роботи в умовах наближення грози та під час грози;
- підходити до місця вибуху працівників ОВС без дозволу керівника вибухотехнічної групи до проведення остаточного огляду місця вибуху на відсутність вкрай небезпечних вибухових матеріалів та їх фрагментів;
- при відмові вибуху не вимикати елементи струму, тримати кінці магістральних дротів незамкнутими між собою та неізольованими;
- при відмові вибуху підходити до місця проведення підричних робіт раніше 15 хвилин від часу очікуваного спрацювання;
- підходити до місця вибуху дозволяється не раніше ніж через 5 хвилин або до повного видалення продуктів вибуху.

Заходи безпеки при вогневому способі підриву:

- при застосуванні вогневого способу підриву забороняється:
- застосовувати вогнепровідний шнур, що має на поверхні оболонки пориви, надрізи, тріщини та ознаки висипання порохової серцевини;
- використовувати відбраковані табельні вогнепровідні шнури і капсуль-детонатори;
- у запальних трубках відрізки вогнепровідного шнура використовувати завтовшки менше 0,5 м;
- висмикувати або витягати вогнепровідний шнур, закріплений у капсуль-детонаторі, та зрощувати вогнепровідні шнури між собою;
- при відмові вибуху підходити до місця проведення підричних робіт раніше 15 хвилин від часу очікуваного спрацювання.

Заходи безпеки при застосуванні детонуючих шнурів:

- під час застосування детонуючих шнурів забороняється:
- застосовувати детонуючий шнур з поривами, надрізами і тріщинами на поверхні оболонки;
- зберігати детонуючий шнур під впливом прямих сонячних променів;
- використовувати відбракованих табельних детонуючих шнурів;
- при повторному відрізання шнура не очищувати засіб різання та поверхню, на якій проводиться його відрізання;
- прокладати підривні мережі із застосуванням детонуючого шнура з утворенням перехресть;
- при відмові вибуху підходити до місця проведення підривних робіт раніше 15 хвилин від часу очікуваного спрацювання.

При електровогневому способі підриву використовується електропідривна мережа та електрозапалювачі, що з'єднуються із запалювальними трубками або відрізками вогнепровідних шнурів, тому на них розповсюджуються вимоги до ведення підривних робіт із застосуванням електродетонаторів і вимоги до вибухових робіт із застосуванням вогневого способу підриву.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЗЧИК

1. **ВР** – вибухова речовина
2. **ВП** – вибуховий пристрій
3. **ВЗД-ЗМ** – взриватель замедленного действия (???)
4. **ВЗД 6ч** – взриватель замедленного действия (часовой)
5. **ДШ** – детонующий шнур
6. **ДЦ** – датчик цілі
7. **ЕД** – електродетонатор
8. **КД-№8а** – капсуль детонатор (алюмінієвий)
9. **КПМ** – комплект мінування переносний
10. **КСВП** – керований саморобний вибуховий пристрій
11. **МУВ1(або2)** – модернізований упрощений взриватель
12. **МУВ3(або4)** - модернізований упрощений взриватель миттєвого
дії
13. **СПР** – сили швидкого реагування;
14. **СВП** – саморобний вибуховий пристрій
15. **ТЗ** – транспортний засіб
16. **УИ-МД-5М** – учебно-имитационный запал
17. **УЗРГМ** – унифицированный запал ручной гранаты модернизированной

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

1. Яким наказом МВС України регламентується організація професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України?
2. Дайте визначення що таке практичне заняття?
3. Що слід врахувати та зробити перед проведення практичного заняття?
4. Що відноситься до необхідних індивідуальних навичок?
5. Що відноситься до необхідних групових навичок?
6. Що слід враховувати при підведенні підсумків та оцінювання особового складу в кінці практичного заняття?
7. На слід звернути увагу щоб вирізнити вибухові пристрої з-поміж усіх інших?
8. Що має знати пересічний громадянин, якщо виявив підозрілий предмет подібний на вибуховий пристрій?
9. Які характерні ознаки вибухових пристроїв?
10. Що категорично забороняється при виявленні вибухових пристроїв?
11. Яким має бути алгоритм дій працівників правоохоронних органів при виявленні вибухових або саморобних вибухових пристроїв?
12. Які служби залучаються при виявленні вибухового або саморобного вибухового пристрою?
13. Які функції виконує старший слідчо-оперативної групи по прибутті на місце виявлення вибухового або саморобного вибухового пристрою?
14. Слідчі (розшукові) дії, пов'язані з вибухонебезпекою, за участю спеціалістів-вибухотехніків проводяться відповідно до яких нормативних актів МВС України?
15. Які основні функції покладені на спеціаліст-вибухотехніка на місце виявлення вибухового або саморобного вибухового пристрою?
16. Яких рекомендацій слід дотримуватися якщо вибух все ж таки відбувся?

17. Які основні правила евакуації населення при виявленні вибухових пристроїв?
18. Що таке саморобний вибуховий пристрій?
19. Призначення, застосування та будова саморобного вибухового пристрою?
20. Класифікація за призначенням СВП.
21. Загальна класифікація СВП.
22. Різновиди та призначення некерованих контактних саморобних вибухових пристроїв?
23. Різновиди та призначення керованих саморобних вибухових пристроїв?
24. Різновиди та призначення комбінованих саморобних вибухових пристроїв?
25. Принцип дії саморобних вибухових пристроїв сповільненої дії?
26. Основні складові СВП та їх призначення.
27. Виготовлення макетів саморобних вибухових пристроїв із застосуванням боєприпасів.
28. Як використовується КМП з підривниками багатьох типів в різних умовах застосування?
29. Протидія спрацюванню саморобних вибухових пристроїв та найбільш ймовірні місця їх знаходження.
30. Які демаскуючі ознаки встановлення СВП?
31. Яким має бути порядок дій під час перевірки місцевості перед привалом підрозділу?
32. Яким має бути порядок дій підрозділу під час огляду підозрілої ділянки місцевості?
33. Дії підрозділу в будинках.
34. Якими мають бути дії підрозділу в умовах безпосереднього застосування СВП?

35. Як мають реагувати на комплексний напад (застосування противником СВП та стрілецької зброї у комплексі)?
36. В ході проведення навчань (тренувань) можуть які імітаційні засоби використовуються, що демонструють приведення в дію СВП?
37. Які існують та використовуються варіанти імітаційних засобів з різними типами підривників?
38. Які загальні заходи безпеки при поводженні з вибуховими матеріалами?
39. Яких заходів безпеки мають дотримуватися при електричному способі підриву?
40. Яких заходів безпеки мають дотримуватися при застосуванні детонуючих шнурів?
41. Яких заходів безпеки мають дотримуватися при вогневому способі підриву?

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року /Відомості Верховної Ради України – 1996 року.
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 року № 580-VIII
3. Закон України від 13 квітня 2012 // Голос України. – 2012 - № 90-91. – 19 травня «Кримінальний процесуальний кодекс України».
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.
5. Наказ МВС України від 01.02.2016 року № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»
6. Наказ МВС України від 07.09.2011 № 658 «Про затвердження Курсу стрільб зі стрілецької зброї для осіб рядового і начальницького складу ОВС України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами».
7. Наказ МВС України від 13.04.2012 року № 318 «Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України».
8. Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах внутрішніх справ України затверджена наказом МВС України від 09 липня 2014 року № 653, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 липня 2014 року за № 870/25647.
9. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України затверджене наказом МВС України від 03 листопада 2015 року № 1343, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1390/27835.
10. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події затверджена наказом МВС України від 03 листопада 2015 року № 1339, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1392/27837.

11. Криволапчук В.О., Васільєв А.С. Тактика дій працівника міліції у типових та екстремальних ситуаціях під час виконання службових обов'язків із охорони громадського порядку: Навч. – метод. посіб. К.: ВПЦ МВС України, 2006. – 133 с.

12. Банах С.М., Булачек В.Р., Винярчук І.С., Йосипів Ю.Р., Мовчан М.А., Моргун М.В., Синенький В.М., Тьорло О.І. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України: навчальний посібник / Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 300 с.

13. Збірник типових екстремальних ситуацій та алгоритми правильних дій працівників міліції в таких ситуаціях під час виконання службових обов'язків по охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю. / За редакцією М.І.Ануфрієва / – К.: МВС України, 2001.

14. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.С. Винярчук, Ю.Р. Йосипів, М.О. Лиса, М.В. Моргун, В.М. Синенький, О.І. Тьорло – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 355 с.

15. Криволапчук В.О. Особиста безпека: Навч.-практ. Посіб. /Криволапчук В.О., Тодуров І.М., Бондарчук М.Т., Юрченко А.В., Шаповалов О.В. – К.: ВПЦ МВС України, 2006. – 169 с.

16. Тактико-спеціальна та психологічна підготовка працівників ОВС в системі службової підготовки: методичні рекомендації / В.Р. Булачек, Ю.Р. Йосипів, М.О. Лиса, М.В. Моргун, Н.О. Пряхіна, В.М. Синенький, О.І. Тьорло – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 158 с.

17. Тактичне керівництво щодо несення служби на блокпостах в умовах наступу і оборони, затримання озброєних злочинців, банд та формувань: методичні рекомендації / С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.Ю. Землянський, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк., М.В. Моргун, М.О. Московчук, В.М. Синенький, О.І. Тьорло, А.В. Ярославський – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 139 с.

18. Шаповалов Б.Б., Медведев В.С., Супрун М.О. Психологія і тактика дій працівників міліції в ситуаціях озброєної протидії з боку злочинців : Навчальний посібник. – К.: ДНДІ МВС України, 2011. – 75 с.

19. Булачек В.Р., Тьорло О.І. Основи тактико-спеціальної підготовки: навчальний посібник / Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 268с.

20. Йосипів Ю.Р. Психологічна готовність працівників ОВС до діяльності в екстремальних ситуаціях: дис. канд. юрид. наук : 19.00.06 / Йосипів Юрій Романович, Київ, 2010. – 228 с.

21. Особиста безпека працівника міліції під час виконання службових обов'язків: методичні рекомендації: / С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.Ю. Землянський, Ю.Р. Йосипів, М.О. Лиса, М.В. Моргун, В.М. Синенький, О.І. Тьорло – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 94 с.

22. Актуальні проблеми службово-бойової діяльності ОВС України в сучасних умовах: матеріали круглого столу, м. Одеса, 29 жовтня 2015 р. – Одеса: ОДУВС, 2015. – 184 с.

23. Особиста безпека працівника ОВС України: навчальний посібник. – 2-ге видання зі змінами і доп. / С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.Ю. Землянський, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, М.В. Моргун, В.М. Синенький, О.І. Тьорло, А.В. Ярославський – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 264 с.

КОЛЕКТИВ АВТОРІВ

Йосипів Юрій Романович

кандидат юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС, підполковник поліції

Тьорло Олена Ігорівна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, професор кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС, полковник поліції

Московчук Марія Олегівна

кандидат історичних наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС, капітан поліції

Синенький Володимир Михайлович

кандидат історичних наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС, полковник поліції

Землянський Ігор Юрійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС

Курляк Мар'ян Дмитрович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС, капітан поліції

Ярославський Андрій Володимирович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ЛьвДУВС

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИДИ САМОРОБНИХ ВИБУХОВИХ
ПРИСТРОЇВ

Методичні рекомендації

Підписано до друку 11.01.2016 р.
Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 10,11. Тираж 100 прим.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.